

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Studenti broumovského klášterního gymnázia mezi lety 1880 až 1918

Bakalářská práce

Autor: Jakub Šafář
Studijní program: B3928 – Technická podpora humanitních věd
Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: Mgr. Jindřich Kolda, Ph.D.

Hradec Králové, 2021

Zadání bakalářské práce

Autor: Jakub Šafář

Studium: F17BP0057

Studijní program: B3928 Technická podpora humanitních věd

Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví

Název bakalářské práce: **Studenti broumovského klášterního gymnázia mezi lety 1880 až 1918**

Název bakalářské práce AJ: Students of the Broumov convent grammar school between 1880 to 1918

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce je zaměřena na období od r. 1880, kdy začalo být pomocí ročenek gymnázia sledováno studentské osazenstvo broumovského ústavu, po zánik monarchie (1918) jako přirozený historický milník. Úvodní část práce představí historii kláštera a gymnázia ve sledovaném období s důrazem na fungování celku. Předmětem hlavního výzkumu je sondovitý personální obraz osazenstva ústavu, který bude zpracován na základě dochovaného prosopografického materiálu (zejm. písemností někdejšího ředitele gymnázia V. Maiwalda a výročních zpráv gymnázia). Spolehlivé údaje (původ, bydliště, následné povolání apod.) lze nyní získat cca k šestině osazenstva ve sledovaném období, půjde tedy o vzorek dostatečně reprezentativní. Praktická část spočívá ve vytvoření databáze studentů gymnázia (se zamýšleným zveřejněním v podobě webové aplikace)

metody: heuristika - kritická analýza pramenů - syntéza - tvorba databáze

T. A. Matauschek, Geschichte des Gymnasiums der Benediktiner in Braunau, zugleich ein Umriss der Gymnasial-Lehrverfassung seit 1775 in den deutsch-slavischen Königreichen und Ländern des Kaiserthumes Oesterreich, Prag 1863

V. Maiwald, Geschichte des öffentlichen Stiftsgymnasiums in Braunau, Wien 1912.

SOKA Náchod - osobní fond Vincence Maiwalda OSB, fond Německé gymnázium Broumov

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico, Braunau 1880-1918

PLECHÁČ, Vladimír. Databáze na webu: Visual FoxPro, Access, SQL Server. Praha: GComp, 2000. ISBN 80-85649-82-9

KROENKE, David a David J. AUER. Databáze. Brno: Computer Press, 2015. ISBN 978-80-251-4352-0.

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Jindřich Kolda, Ph.D.

Oponent: Mgr. Martina Bolom Kotari, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 30.11.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucí práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 29. 7. 2021

Jakub Šafář

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu mé závěrečné práce Mgr. Jindřichu Koldovi, Ph.D. za jeho podnětné a odborné rady, ale také za vstřícnost a ochotu v průběhu zpracování práce. Vděk patří také konzultantce Mgr. Evě Vodochodské, která též přispěla věcnými radami v průběhu tvorby. Poděkování patří také všem ostatním za podporu během celého studia.

Anotace

ŠAFÁŘ, Jakub: Studenti broumovského klášterního gymnázia mezi lety 1880 až 1918. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2021, Bakalářská práce

Bakalářská práce sleduje studenty broumovského klášterního gymnázia v letech 1880 až 1918 na základě autorova databázového soupisu vycházejícího z pramenného výzkumu. Zprvu popisuje samotný vznik a chod gymnázia jak z historického hlediska, tak i z období, jež je zkoumáno. Druhou částí práce je výzkum ze stran studentů této instituce, u kterých jsou sledovány statistické údaje. Tato část je zpracována na základě výročních zpráv vydávaných samotným gymnáziem. Jsou zde sledováni i absolventi instituce, u kterých byla data získána extrakcí rukopisných pramenů ředitele gymnázia Vincence Maiwalda, OSB. Poslední část práce se vztahuje k tvorbě databáze absolventů gymnázia a webové aplikace. Tento text je doplněn o obrázkové přílohy.

Klíčová slova: gymnázium, Broumov, studenti, databáze, webová aplikace

Annotation

ŠAFÁŘ, Jakub: Students of the Broumov convent grammar school between 1880 to 1918.
Hradec Králové: Faculty of Arts, Univerzity of Hradec Králové, 2021, Bachelor Degree
Thesis

This bachelor's thesis follows the students of the Broumov monastery grammar school from the year 1880 to 1918 on the basis of the author's database list which is based on source research. Firstly, it describes the very origin and operation of the grammar school, both from a historical point of view and from the period that is studied. The second part of the work is a research of students of this institution, for which statistical data are monitored. This part is written on the basis of annual reports issued by the grammar school itself. Graduates of the institution are also monitored here, for which data were obtained by extracting manuscript sources from the director of the grammar school, Vincenc Maiwald OSB. The last part of the thesis relates to the creation of a database of grammar school graduates and a web application. This text is supplemented by pictorial attachments.

Key words: grammar school, Broumov, students, database, web application

Obsah

ÚVOD	9
1 KLÁŠTER A JEHO VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE	10
1.1 DOSTUPNÉ PRAMENY A STAV BĚDÁNÍ O GYMNÁZIUM	10
1.2 HISTORIE KLÁŠTERA DO ROKU 1880	12
1.3 KLÁŠTERNÍ GYMNÁZIUM DO ROKU 1880	15
1.3.1 Vznik klášterního gymnázia	15
1.3.2 Klášterní gymnázium v období 18. století	16
2 KLÁŠTERNÍ GYMNÁZIUM V LETECH 1880 AŽ 1918	18
2.1.1 Pedagogický sbor	18
2.1.2 Organizace studia	20
2.1.3 Průběh školního roku	21
2.1.4 Vyučované předměty	22
2.1.5 Pomůcky k výuce	23
2.1.6 Dary gymnáziu	25
2.1.7 Nákup potřebných studijních materiálů	25
2.1.8 Finance gymnázia	26
3 STUDENTI KLÁŠTERNÍHO GYMNÁZIA	27
3.1 STATISTICKÉ ÚDAJE STUDENTŮ	27
3.1.1 Věk studentů	28
3.1.2 Geografický původ studentů	29
3.1.3 Obcovací jazyk	31
3.1.4 Náboženské poměry	32
3.1.5 Klasifikace studentů	33
3.1.6 Maturitní zkoušky	33
3.1.7 Placení školného	34
3.2 ABSOLVENT KLÁŠTERNÍHO GYMNÁZIA	34
3.3 MEDAILONY VYBRANÝCH ABSOLVENTŮ KLÁŠTERNÍHO GYMNÁZIA VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ	36
3.3.1 Fridolín (Vincenc) Maiwald OSB, (1862–1951)	37
3.3.2 August Ritter von Kral (1869–1953)	38
3.3.3 Franz Tölg (1877–1917)	39
3.3.4 Peter Walzel von Wiesentreu (1882–1937)	40
3.3.5 Ansorge August (1851–1932)	40
3.3.6 Julius Bauer (1887–1979)	41
4 DATABÁZE A WEBOVÁ APLIKACE	42

4.1	PŘÍPRAVA PROJEKTU.....	42
4.2	ZÁKLADNÍ INFORMACE	43
4.2.1	HTML5	43
4.2.2	CSS3	43
4.2.3	PHP	43
4.2.4	Databáze	43
4.3	TVORBA DATABÁZE.....	44
4.4	TVORBA WEBOVÉ APLIKACE.....	46
4.4.1	Tvorba hlavičky webové stránky	46
4.4.2	Tvorba formuláře pro vklad dat do databáze.....	48
4.4.3	Zobrazení dat z databáze	50
4.4.4	Doplnění webové aplikaci o základní informace o gymnáziu	53
4.4.5	Úprava projektu kaskádovými styly	54
4.5	VÝSLEDNÝ TVAR.....	55
	ZÁVĚR	58
	POUŽITÉ ZDROJE	60
	TEXTOVÉ PŘÍLOHY	68
	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH K PRAKTICKÉ ČÁSTI (KAP. 4.)	79

Úvod

V rámci dějin benediktinského kláštera již bylo spoustu historických témat vyjasněno, ovšem pohled na klášterní gymnázium je v mnoha ohledech necelistvý. Týká se zvláště jeho historie v 2. polovině 19. století a ve 20. století. Za osm let autorova působení v broumovském klášteře nevznikla žádná práce, která by přinesla konkrétnější informace ke zdejší vzdělávací instituci. A právě tyto důvody vedly ke zpracování jednoho z aspektů tohoto tématu.

Cílem práce je přiblížení studentů na zdejší vzdělávací instituci mezi lety 1880–1918 na základě databáze, která je sestavena s využitím dostupných historických pramenů. U studentů jsou zkoumány vybrané statistické údaje, na jejichž základě lze přispět k poznání „absolventů“ školy (ti nejvýznamnější jsou popsáni v samostatné kapitole).

V první části autor přibližuje historii a chod klášterního gymnázia. Historický vývoj je stručně popsán od úplného vzniku klášterní školy, po zřízení klášterního gymnázia, až do sledovaného období let 1880–1918. V tomto období bylo stopováno gymnázium podrobnějším pohledem. Zmapován byl učitelský sbor, vyučované předměty, organizace studia např. z hlediska financí či pomůcek k výuce.

Stěžejní kapitola se snaží více přiblížit informace týkající se studentů klášterního gymnázia, u nichž bylo sledováno několik skutečností. Jednalo se o samotný počet žáků, kteří studovali na gymnáziu. Dalším hledaným údajem byl věk studentů, aby se poukázal věkový rozptyl nastupujících žáků. Sledován byl též geografický původ. Zde byla snaha určit pomyslný dosah gymnázia nejen v českých zemích. Podobně byla zkoumána data z hlediska řeči a víry žáků. Těmito údaji lze později poukázat postavení gymnázia, jako vzdělávací instituce, v rámci společnosti.

Závěrečnou kapitolou je praktická část, ve které autor popisuje vytváření databáze a webové aplikace. Databáze obsahuje údaje absolventů klášterního gymnázia, kde jako vstupní informace posloužily údaje z rukopisu ředitele gymnázia Vincence Maiwalda OSB. Aby bylo možné data z databáze přehledně interpretovat, byla na podnět vytvořena webová aplikace. Ta následně bude uložena na serveru školní sítě a bude na ni umožněn přístup s odkazem: <http://edu.uhk.cz/~safarja1/index.php>.

1 Klášter a jeho vzdělávací instituce

1.1 Dostupné prameny a stav bádání o gymnáziu

Zásadním pramenem ke klášternímu gymnáziu jsou výroční zprávy vydávané samotnou institucí. Gymnázium ročenky¹ vydávalo v letech 1880 až do školního roku 1937/38. Tyto periodické zprávy jsou uloženy ve fondu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. K bádání byly využity digitální kopie těchto periodik.² V publikacích jsou obsaženy podklady k mnohým statistickým údajům, které sleduje tato práce, a údaje k chodu školy samotné v rámci školního roku.

Další, zejména rukopisné prameny, se nachází ve Státním okresním archivu v Náchodě (dále jen SOKA) ve fondu Vincenc Maiwald. Z něj byl využit zejména rukopis *Das Braunauer gymnasium als Obergymnasium*³ a *Geschichte de öffetliche Stiftgymnasiums in Braunau – Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium II.-VI. Theil Von 1880–1918*.⁴ Tento soubor posloužil k tvorbě databáze studentů v tom smyslu, že kromě soupisů absolventů klášterního gymnázia zachycuje u mnohých jejich následné pokračování v kariéře. Ke gymnáziu se též vztahuje pramen *Verzeichnis der Absolvent*.⁵ Ten však nebyl v práci využit, na základě sledovaných absolventů gymnázia v letech 1880–1918.

Největší množství pramenů k samotnému gymnáziu se nachází ve fondu Benediktinské gymnasium Broumov, který je také uložen v SOKA Náchod. Pro tuto práci byly využity zejména tyto rukopisy *Historia gymnasii Braunensis 1783–1845*⁶ a *Matrika gymnázia 1775–1782*.⁷

---

¹ Celým názvem: Öffentliches deutschesch stift – obergymnasium der benediktiner (Broumov, Náchod, Česko). *Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa*, Braunau: Typis Francisci Salesii Bauczek, v pozn. uváděno pro lepší přehlednost pouze RG (Ročenky gymnázia) s doplněním příslušného (školního) roku.

² Dostupné na: <https://kramerius.svkhk.cz/periodical/uuid:99f6012a-0373-4e79-9a84-2f13abb445e0>. [cit. 2021-05-03].

³ SOKA Náchod, fond Vincenc Maiwald, inv. č. 159, *Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium*.

⁴ Tamtéž, *Geschichte des öffentl. Stiftgymnasiums in Braunau – Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium II.-VI. Theil Von 1880–1918*. Rukopisné poznámky chronologicky zaznamenávající absolventy klášterního gymnázia u mnohých s poznámkami sledující pokračování v kariéře.

⁵ Soupis absolventů klášterního gymnázia a jejich následná kariéra, od konce 18. a začátek 19. století

⁶ SOKA Náchod, fond Benediktinské gymnasium Broumov, *Historia gymnasii Braunensis 1783–1845*. Tento pramen pojednává o chodu klášterního gymnázia, průběhu školních let či zkouškách na instituci ve vymezeném období 1783–1782.

⁷ Tamtéž *Matrika gymnázia 1775–1782*. Matrika gymnázia sleduje nastoupivší studenty ve sledovaném období tohoto pramenu.

K dějinám broumovského klášterního gymnázia přispěl svou publikací *Geschichte des Öffentlichen Stiftgymnasiums im Braunau* Vincenc Maiwald,⁸ již navázal na publikaci *Geschichte des Gymnasiums der benediktiner in Braunau der Gymnasial-Lehrverfassung seit 1775 in dem deutsch-slavischen Königreichen und Ländern des Kaiserthumes Oesterreich* k historii klášterního gymnázia, vydanou ředitelem klášterního gymnázia Timotheusem Matauschkem (též Matouschek).⁹ Jeho dílo sleduje nejen historii gymnázia od roku 1775 do roku 1863, ale také studenty klášterního gymnázia, končí ale před obdobím, které sleduje tato práce. K dějinám institutu též přispěl Beda Menzel, poslední ředitel gymnázia ve studii *Gymnasium der Benediktiner in Braunau*.¹⁰ Podklady pro klášterní gymnázium zpracovala Petra Suková *Benediktinské gymnázium v Broumově v letech 1775–1810*.¹¹

Další sekci publikací jsou ty, jež obsahují informace ohledně vývoje školství ve sledovaném období. Existuje nespočet děl zabírajících se tímto tématem. Zapotřebí je hledat informace pro období Rakouska – Uherska se zaměřením na střední školy (gymnázia). Jednou z takových publikací je monografie od Kateřiny Řezníčkové *Študáci a kantoři za starého Rakouska*.¹² Tato publikace nebyla využita v mé závěrečné práci, kde důvodem byl menší důraz na sledované období v porovnání s jinými, např. prací od Evy Burianové.¹³

Podobné množství informací lze zjistit i u tématu databázových systémů. David Kroenke spolu s dalšími autory sepsal knihu *Databáze*.¹⁴ Zejména tato publikace posloužila ke tvorbě databáze studentů. Další využitou literaturou byla od Vladimíra Plecháče, *Databáze na webu*.¹⁵ I toto dílo přispělo ke tvorbě praktické části. Pomocnou publikací byly závěrečné práce od pana Karla Kvítka, jenž sepsal využití jazyků HTML5, CSS3 a PHP.¹⁶ Za praktické postupy v tvorbě databáze autor vděčí předmětu Aplikované informační technologie.

---

⁸ MAIWALD, Vincenc. *Geschichte des Öffentlichen Stiftgymnasiums im Braunau*, Wien und Leipzig, 1912.

⁹ MATASUCHEK, Thimothei. *Geschichte des Gymnasiums der benediktiner in Braunau, zugleich ein Umriss der Gymnasial-Lehrverfassung seit 1775 in dem deutsch-slavischen Königreichen und Ländern des Kaiserthumes Oesterreich*, Praha, 1863.

¹⁰ MENZEL, B. F.: *Gymnasium der Benediktiner in Braunau*. In: *Das Braunauer Land.*, Forchheim, 1984., s. 575-582.

¹¹ SUKOVÁ, Petra. *Benediktinské gymnázium v Broumově v letech 1775–1810*. In: *Minulost, současnost a budoucnost gymnaziálního vzdělávání*. Semily, 2000, s. 252.

¹² ŘEZNÍČKOVÁ, Kateřina. *Študáci a kantoři za starého Rakouska. České střední školství v letech 1867-1918*, Praha, 2007.

¹³ BURIANOVÁ, Eva. *Vývoj nejdůležitějších právních norem ve školství na našem území od roku 1774* [online]. Olomouc, 2016. Dostupné z: <https://theses.cz/id/sk5g0d/17867583> [cit. 2021-6-28].

¹⁴ KROENKE, David a AUER, David. *Databáze*. Brno, 2015.

¹⁵ PLECHÁČ, Vladimír. *Databáze na webu: Visual FoxPro, Access, SQL Server*. Praha, 2000.

¹⁶ KVÍTEK, Karel. *Praktické využití jazyků HTML5, CSS3, JS a PHP* [online]. Praha, 2016 [cit. 2021-07-05]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/xe61a8/>. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

1.2 Historie kláštera do roku 1880

S přesností nelze zjistit, jakou cestou se břevnovští benediktini dostali k rozsáhlým územním celkům Broumova a Policka. Tato území dala benediktinům šanci rozšířit své společenství na okraj Čech.¹⁷ Východočeské územní celky byly rozděleny dle hospodářského využití. Polický újezd sloužil spíše jako zemědělské zázemí, kdežto Broumovská kotlina se využívala pro obchod a řemeslo. To později přispělo k vytvoření obchodní stezky do Broumova a Svídnice a růstu významu Broumova.¹⁸ Za opata Bavora z Nečtin (opatem 1289–1332) dochází v Broumově k obnově fojtské dřevěné tvrže, kde se mezi lety 1305–1322 v částech hradu vybudoval klášter, jenž byl po ukončení prací opatem ustanoven na probošství.¹⁹

Svoji doposud největší roli sehrál broumovský klášter zřejmě za dob husitských. Stal se útočištěm břevnovských benediktinů v roce 1420, neboť téhož roku byl klášter Břevnov husitskými vojsky vypálen. Přesunut byl nejenom konvent, ale i veškerá administrativa konventů spadajících pod mateřský klášter.²⁰ Poprvé byl do čela zdejšího konventu dosazen opat. Výhodou nově vzniklého opatství oproti Břevnovu byla samotná poloha města a jeho opevnění. Vyvýšené město a hradby udržely husitské vojsko v roce 1421 na okraji města. Zničeno bylo několik měšťanských domů a kostel, jenž byl zasvěcen sv. Panně Marii.²¹

V dějinách kláštera a města se několikrát dozvídáme o požárech mnoha rozměrů, z nichž je zřejmě nejzásadnější ten z roku 1664. Opat Tomáš Sartorius (opatem 1663–1700) uvádí v dopise císaři Leopoldovi I. rozsah vzniklých škod. Jednalo se o největší pohromu za dob fungování kláštera.²²

---

¹⁷ ŠRÁMEK, Josef. *Břevnovské opatství ve středověku: Břevnov, Rajhrad, Police nad Metují a Broumov*. Praha, 2016, s. 155-157. Nejčastější interpretací je darování územních celků Přemyslem Otakarem I. Břevnovu roku 1213.

¹⁸ Týž. *Břevnovské opatství ve středověku: Břevnov, Rajhrad, Police nad Metují a Broumov*, s. 191-192.

¹⁹ Týž. *Opat Bavor z Nečtin a vývoj břevnovského klášterství v době posledních Přemyslovců se zřetelem k severovýchodním Čechám* In.: *Východočeský sborník historický*. Pardubice: Východočeské muzeum, č. 31, s. 95-96.

²⁰ Tamtéž, s. 82.

²¹ Tamtéž, s. 175.

²² VILÍMKOVÁ, Milada., PREISS, Pavel. *Ve znamení břevna a rúží: historický, kulturní a umělecký odkaz benediktinského opatství v Břevnově*. Praha: Vyšehrad, 1989, s. 66-72.

Vše bylo požárem zdevastováno i s vybavením kláštera. Díky pohotovému jednání opata Sartoria začala obnova hned po požáru. Stržením starých zdí a stavbou nové části konventu se pokračovalo nejspíše až do roku 1674. Roku 1684 zachvátil klášter další požár, který však nedosahoval takové ničivosti a opat kláštera začal s okamžitou opravou.²³

Nejvýznamnějším obdobím pro broumovský klášter bylo patrně 18. století. Nově nastoupený opat Othmar Zinke (opatem 1700–1738), který se rozhodl v roce 1726 zahájit komplexní přestavbu kláštera, mimo jiné z důvodu přibývajících bratří. Opat již před tímto rozhodnutím zkultivoval klášter v Břevnově, kde na přestavbě pracoval K. I. Dientzenhofer (1689–1751), jenž pokračoval na pracích i v Broumově. Klášter se tak dočkal kompletně nové podoby mezi lety 1727–1733.²⁴

V období josefínských reforem bylo v českých zemích zrušeno mnoho klášterů a řádů samotných. Jednalo se však o řády, které podle Josefa II. nevykonávaly užitečnou činnost.²⁵ *Na základě rozhodnutí císaře ze dne 29. listopadu 1781 měly být zrušeny všechny kláštery, které se nezabývají veřejně prospěšnou činností jako je školství a vyučování, věda, péče o staré a nemocné, zemědělství nebo řemesla.*²⁶ Na základě kritérií z uvedeného citátu je patrné, proč se toto rozhodnutí Broumova netýkalo. Klášter měl funkční gymnázium, a tudíž se zabíral veřejně prospěšnou činností. Vilímková a Preiss uvádí, že klášter nebyl zrušen díky opatovi Rautenstrauchovi (opatem 1773–1785), který byl jedním z nejbližších spolupracovníků Josefa II. Zrušen byl kupříkladu klášter v Polici nad Metují, však majetkem spadal stále pod břevnovsko-broumovské opatství.²⁷

Za období 19. století přišly velké změny v rámci opatství. Tou největší bylo nejspíše zrušení podřízeného proboštví v Lehnickém Poli za opata Fortunatuse Böhma (opatem 1806–1818) v roce 1810. O tři roky později, tj. 1813, bylo osamostatněno i proboštví v Rajhradě u Brna, kdy císař František I. povýšil klášter na opatství. Poslední významnější údobí přišlo s opatem Janem Nepomukem Rotterem (opatem 1844–1886), který nechal na Broumovsku opravit zdejší kostely a byl velkým podporovatelem gymnázia.²⁸

---

²³ Tamtéž, s. 66-72.

²⁴ Tamtéž, s. 92-94.

²⁵ KOLÁČKOVÁ, Ilona. *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera* [online]. Brno 2007 [cit. 2021.02.02]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/entp8/Bakalarska_diplomova_prace.doc.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. PhDr. Zbyněk Sviták, CSc, s. 8-9.

²⁶ Tamtéž, s. 8-9.

²⁷ VILÍMKOVÁ M., PREISS P. *Ve znamení břevna a růží*, s. 116-118.

²⁸ Břevnovský klášter. *Břevnovský klášter v 18. a 19. století* [online]. [cit. 2021-07-07]. Dostupné z: <https://www.brevnov.cz/cs/benediktini-a-brevnovsky-klaster/brevnovsky-klaster-v-18-a-19-stoleti>.

Poslední změny fungování kláštera přišly po Mnichovské dohodě. Územní část první republiky byla odtržena a územní správou spadla pod Německou říši a od roku 1943 pod Velkoněmeckou říši. Na základě vzniku sudetské župy a rozhodnutí papeže Pia XI.,²⁹ se musel broumovský klášter oddělit od břevnovského, a tak vzniklo první samostatné broumovské opatství v čele i s prvním broumovským opatem Dominikem Prokopem (opatem 1939–1945). Svoji činnost musela 1. června 1939 ukončit klášterní vzdělávací instituce,³⁰ však klášter nadále zůstal funkční s 33 mnichy.³¹

Po skončení války 9. května 1945, probíhalo vyhnání německého obyvatelstva ze Sudet. Toto nařízení bylo největším zásahem za celou éru fungování kláštera. Německá řeholní komunita odešla (v několika etapách) do azylu kláštera Metten. Následně roku 1946 řeholní komunita odešla do Rohru, kde obnovila bývalý augustiniánský klášter. Broumovský klášter se podařilo na krátké období obnovit řeholní komunitou z Lisle (USA). Však při nástupu komunistické moci 25. února 1948 a vyvrcholením proticírkevní politiky v dubnu 1950 Akcí K, byl církevní majetek převzat komunistickou vládou. V klášteře byl zřízen internační tábor pro mužské a později ženské řády³² a archiv ministerstva vnitra.³³

Po roce 1990 byl broumovský klášter opět navrácen břevnovským benediktinům a je dodnes administrován arciopatem P. Prokopem Siostrzonkem OSB.³⁴

---

²⁹ Jednání převora Anastáze Opaska a podpřevora Hrabana Millera s papežem Piem XI. Z 3. ledna 1969. Výsledek jednání byl vznik dekretu 11. ledna 1939, který upravil vztah mezi Břevnovem a Broumovem.

³⁰ Nacistický režim netoleroval žádné soukromé školy.

³¹ Šest mnichů opustilo klášter a vydalo se cestou civilní, záhy 15 mnichů nastoupilo do služeb wehrmachtu. Viz. Benediktinské arciopatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty v Praze-Břevnově. *Broumovský klášter do roku 1950* [online]. [cit. 2021-07-17]. Dostupné z: <https://www.brevnov.cz/sprava/resources/broumovsky-klaster-do-roku-1950-3.pdf>, s. 4-6.

³² Tamtéž, s. 6-7.

³³ Národní archiv, *Z historie archivu* [online]. [cit. 2021-07-17]. Dostupné z: <https://www.nacr.cz/o-nas/historie>.

³⁴ Břevnovský klášter, *Břevnovský klášter ve 20. a 21. století* [online]. [cit. 2021-07-17]. Dostupné z: <https://www.brevnov.cz/cs/benediktini-a-brevnovsky-klaster/brevnovsky-klaster-ve-20-a-21-stoleti>.

1.3 Klášterní gymnázium do roku 1880

Součástí benediktinských klášterů byly také školy. Jejich úlohou byla nejenom příprava žáků, aby se stali členy řádu, ale také sloužily jako „internát“ pro (nejen) šlechtické syny, kteří po absolvování působili ve světské sféře. Jedním z počátečních broumovských studentů byl první arcibiskup pražský Arnošt z Pardubic (1297–1364).³⁵

Z jeho dopisů lze zjistit, že škola v objektu kláštera byla nejspíše vybudována již při samotné stavbě kamenného konventu roku 1305. Mladý Arnošt zde studoval od roku 1312. Na škole bylo tehdy vyučováno *trivium*, tzn. gramatika, rétorika, dialektika a *quadrivium* - tzn. aritmetika, astronomie, hudba a geografie.³⁶

1.3.1 Vznik klášterního gymnázia

S dobou husitskou nejspíše byla ukončena i činnost klášterní školy. Písemné prameny z těchto dob nejsou dochovány ani ke klášteru samotnému. K obnovení došlo až v roce 1624 za opata Benna Falka (opatem 1621–1646), díky kterému byla škola povýšena na klášterní čtyřtřídní gymnázium.³⁷

*Vyšší gymnázium benediktinů v Broumově poutalo pozornost studentů nejen ze severovýchodních Čech, ale také z Kladska a z přilehlých částí Slezska. Roční počet studentů se pohyboval celkem asi kolem devadesáti.*³⁸ Stále se jednalo o školu, kde byli zároveň studenti při studiích vychováváni jako budoucí členové řádu, nebo pro světský život. Obnovení chodu gymnázia probíhalo postupně během let 1624–1626, kdy se otevíraly jednotlivé třídy. Ve třetí a čtvrté třídě se vyučovalo již komplexnějším předmětům, a to matematice, fyzice a přírodopisu. Studenti byli povinni účastnit se bohoslužeb, při kterých se mohli i hudebně vzdělávat.³⁹

---

³⁵ Klášter Broumov. *Klášter Broumov* [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.klasterbroumov.cz/cs/klasterni-gymnazium>.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ MATAUSCHEK, T. *Geschichte des Gymnasium der Benediktiner in Braunau*, s. 6-7.

³⁸ BARTUŠEK, Václav. *Pobělohorské školní řády v českých zemích*, Praha: Národní muzeum, 1986, s. 702-703.

³⁹ MATAUSCHEK, T. *Geschichte des Gymnasiums der Benediktiner in Braunau*, s. 6-7.

O organizaci života ve škole vypovídá dochovaný kázeňský řád, který obsahoval 24 nařízení (...). *Studentům se předpisovalo, jak se mají chovat v klášteře i v městě Broumově. Řád byl psán latinsky (...). Vedle obecných zákazů (nošení zbraní) jsou tu pochopitelně i určitá místní specifika, např. zákaz kouření apod.*⁴⁰ Není známo, kde přesně klášterní gymnázium sídlilo, zda využívalo prostory samotného kláštera, nebo mělo svoji samostatnou budovu.

1.3.2 Klášterní gymnázium v období 18. století

Samostatná budova klášterního gymnázia byla zřízena až v roce 1711 Othmarem Zinkem.⁴¹ Osmnácté století je také dobou, kdy byly položeny základy gymnaziálního vzdělávání v českých zemích.⁴²

K první reformě ústavu přikročil opat Benno II (opatem 1738–1751). Rozšířil studia filozofie a religionistiky na klášterním gymnáziu. Dále povolal benediktinské bratry ze studií v Salzburgu, kteří při svém příchodu na zdejší gymnázium pozvedli jeho úroveň.⁴³

Císařské nařízení z roku 1776 o redukci klášterních škol se Broumovsku vyhnulo. V roce 1780 se stala klášterní škola veřejnou.⁴⁴ Od té doby se i na gymnáziu začalo vybírat roční školné. Pokud se našel student chudý, však s vysokými předpoklady ke vzdělání, či už byl schopen prokázat nějaké vzdělání, mohl získat stipendium, aby mu bylo umožněno studovat na zdejší škole.⁴⁵

Podobně jako dnes museli žáci, kteří se hlásili na gymnázium, prokázat určité dovednosti a znalosti formou přijímacích zkoušek. Na počátku existence gymnázia jako veřejné školy stále nebylo vytvořeno zodpovědné vedení školy, a tak lektoři byli podřízeni samotnému konventu kláštera. K vyřešení této situace byl zvolen prefekt, který dohlížel na samotný chod školy. Mohl přijímat a propouštět studenty, určovat prázdniny a dohlížet na dodržování přísných pravidel. Po samotném opatovi byl nejdůležitější osobou vnitřního školního systému.⁴⁶

---

⁴⁰ BARTUŠEK, V. *Pobělohorské školní řády v českých zemích*, str. 702-703.

⁴¹ MATAUSCHEK, T. *Geschichte des Gymnasiums der Benediktiner in Braunau*, s. 12.

⁴² CHMELÍK, Luboš. *Vývoj školské správy na našem území* [online]. Brno, 2010, [cit. 2021-06-24]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/xupof/Bakalarska_prace_na_tema_Vyvoj_skolske_spravy_na_nasem_uzemi.pdf.

Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Katedra dějin státu a práva.

⁴³ MATAUSCHEK, T. *Geschichte des Gymnasiums der Benediktiner in Braunau*, s. 13.

⁴⁴ Tamtéž, s. 16.

⁴⁵ Tamtéž, s. 34-35.

⁴⁶ Tamtéž, s. 17.

Zda se studenti opravdu věnují svým studiím, učitelé prověřovali každou sobotu, kdy probíhala tzv. *Septimanalia*, tedy sobotní zkoušení probrané látky.⁴⁷ Samotné zkoušení probíhalo i pololetně či za celý ročník. Samotný školní řád vybízel studenty k učení mimo školu a mezi sebou ve volný čas.⁴⁸

V letech 1818-1819 bylo na gymnáziu zavedeno šest tříd, čtyři gramatické (*parva, principie, grammatika, syntax*) a dvě humanistické (rétorika a poezie). Nově byli určeni třídní učitelé k jednotlivým třídám tak, aby svým zaměřením odpovídali samotnému rozvrhu. Zároveň každý učitel musel znát výukový plán nižších tříd, aby mohl svou výukou navázat na tu předchozí. Každý žák byl dále řazen do tříd dle úspěchu, píce a dbalosti ve škole.⁴⁹

Na základě školní reformy z let 1848/49 vznikaly ze šestitřídního gymnázia osmitřídní zakončené maturitní zkouškou. Zdejší gymnázium tohoto stavu dospělo až v roce 1873. Změnou prošel i vyučovací jazyk, kterým již nebyla latina, nýbrž se vyučovalo v jazyce německém. Tento stav trval bez větších změn do doby, kterou sleduje tato práce.⁵⁰

---

⁴⁷ Tamtéž, s. 17.

⁴⁸ Tamtéž, s. 21.

⁴⁹ Tamtéž, s. 111.

⁵⁰ BURIANOVÁ, E. *Vývoj nejdůležitějších právních norem ve školství na našem území od roku 1774* [online]. [cit. 2021-6-28], s. 14-15.

2 Klášterní gymnázium v letech 1880 až 1918

Gymnázium ve sledovaném období byla osmitřídňá veřejná střední škola zakončená maturitní zkouškou.⁵¹ Gymnázia byla rozdělena na nižší a vyšší po čtyřech třídách s obligátní a neobligátní výukou.⁵² Školy spadaly pod ministerstvo kultu a vyučování, jež bylo nejvyšší školskou instancí. Zemská školní rada byla další sekcí, která zasahovala do chodu středních škol. Jednalo se o dohled nad nižšími školními radami, řešila stížnosti rodičů či žáků na ředitelství institucí nebo také potvrzovala ředitele škol do této funkce. Nedílnou součástí činnosti zemské školské rady bylo určování osnov výuky, učebních pomůcek či knih. Chod škol na nižších úrovních byl dohlížen okresní či městskou radou, však ty neměly pravomoci zasahovat do škol středních.⁵³

Gymnázium bylo odjakživa součástí broumovského kláštera. I po zařazení školy ke školám veřejným byl stále institut veden klášterem. Změnou však prošlo stanovení učebních osnov, pomůcek, či potvrzování nových učitelů, které realizovaly výše uvedené úřady. Podobně se takto potvrzoval ředitel instituce. I samotný chod školy byl kontrolován státním školním inspektorem.⁵⁴

2.1.1 Pedagogický sbor

Dle průzkumu gymnaziálních ročenek lze říci, že vyučovací sbor (nadále) převážně tvořili benediktinští mniši broumovského kláštera. Za zkoumané období vystřídalo post ředitele gymnázia celkem pět kantorů. Za Wolfganga Morávka (ředitel do roku 1887) učitelský sbor sčítal okolo 12 lektorů. Pouze jeden z nich byl světský učitel.⁵⁵

---

⁵¹ *Ottův slovník naučný*. Desátý díl. Praha, 1896, s. 651-663. Pozn. druhým typem gymnázií vznikla gymnázia reálná. Ta se od klasických lišila obsahem učiva (více zaměřeno na technické a přírodovědní studium).

⁵² Tamtéž, s. 651-663.

⁵³ CHMELÍK, L. *Vývoj školské správy na našem území* [online], [cit. 2021-06-24], s. 15-16.

⁵⁴ RG, 1880–1887.

⁵⁵ Tamtéž.

Po odchodu ředitele gymnázia W. Morávka byl dosazen na post ředitele opat kláštera Bruno Čtvrtečka. Za jeho působení (1887–1892) se zvýšil počet světských učitelů na gymnáziu. Čtvrtečka z této funkce odstoupil nejspíše kvůli výkonu opatských záležitostí a na jeho funkci nastoupil tzv. „provizorní ředitel“, lektor češtiny a řečtiny, Georg Walsch (1892–1893).⁵⁶

Jeho náhradou se stal Anselm Hofmann (1893–1906), jež na gymnáziu působil na postu ředitele ve sledovaném období nejdéle.⁵⁷ Během této doby se počet vyučujících výrazně nezměnil, stále se jednalo většinou o mnichy (o počtu 8 až 9 bratří) a o menšinu světských učitelů (dvou až tři).⁵⁸

Ředitel Hofmann 22. října 1906 zemřel.⁵⁹ Novým ředitelem byl zvolen správce přírodopisného kabinetu a klášterní knihovny, pedagog přírodovědy, matematiky a fyziky Vincenc Maiwald (ředitelem 1906–1936).⁶⁰ Ten působil na gymnáziu od roku 1893 na postu učitele matematiky a přírodopisu.⁶¹ Počet učitelů se stále výrazně neměnil, lišilo se však složení sboru, kde se za této éry snížil počet benediktinských mnichů (okolo šesti a sedmi) a přibyl počet světských či suplujících lektorů (šest až sedm). Ve školním roce 1916–1917 odešlo více učitelů, než jich bylo přiděleno, a tak počet pedagogů na gymnáziu klesl na konečný stav 13 lektorů. Jednalo se nejspíše o důsledek války (vojenská branná povinnost), ale také o jmenování několika učitelů státní školskou radou na posty učitelů jiných institucí.⁶²

---

⁵⁶ RG, 1892, s. 42.

⁵⁷ RG, 1907, s. I a II.

⁵⁸ RG, 1894–1907.

⁵⁹ RG, 1907, s. I.

⁶⁰ RG, 1907, s. XXV.

⁶¹ RG, 1893, s. 37-38.

⁶² RG, 1915–1918.

2.1.2 Organizace studia

Na základě zákona ze dne 3. června 1887, musel každý žák, který měl být přijat do prvního ročníku, dosáhnout věku 10 let před začátkem školního roku, ve kterém se má přijímat.⁶³ V průběhu studií byli žáci řádně zkoušeni a jejich hodnocení bylo rozděleno do několika kategorií.⁶⁴

První hodnocenou (První třída s vyznamenáním - I. Fortgangsclasse mit Vorzug), a zároveň tou nejlepší třídou žáků byli ti, kteří dosáhli nejlepších výsledků během celého roku. První třída bez vyznamenání byli žáci, kteří se neřadili k premiantům třídy s vynikajícími výsledky, byli však hned vzápětí s výsledky dobrými. Třetí třída byla třída nejhorších žáků, kteří se nehodili pro postup do dalšího ročníku. Žákům, kteří neprospěli v ročníku, bylo umožněno opakování zkoušek a následné pokračování. Ti, co neuspěli u reparátu, museli opakovat daný ročník.⁶⁵

Studenti, kteří prošli osmiletým studiem (někteří devítiletým z důvodu opakování ročníku) následně došli k závěrečnému ukončení studií. Tímto posledním bodem byla maturitní zkouška. Ta byla rozdělena na dvě části, písemnou a ústní. Písemná část se skládala většinou poslední květnový týden a obsahem této části byl překlad z německého jazyka do latiny, překlad z latiny do němčiny, překlad z řečtiny do němčiny, matematika, německý jazyk a od roku 1885 jazyk český. Ústní zkouška probíhala v druhé polovině července.⁶⁶

Na základě maturitního modelu gymnázií z roku 1867 ústní zkouška obsahovala český jazyk, německý jazyk, latinu, řečtinu, dějepis a zeměpis, matematiku, přírodní vědy, fyziku a filozofickou propedeutiku. Tento model se změnil v roce 1908, kde prošel zjednodušením na tři zkoušené předměty písemné části (český jazyk, překlad z latiny, překlad z řečtiny) a čtyři předměty ústní zkoušky (český jazyk, latinský jazyk, vlastivěda, literatura).⁶⁷

Po maturitní zkoušce žák získal opis maturitního vysvědčení, který mu zajistil následné pokračování ve studiích na univerzitách či práci ve státní službě.⁶⁸

---

⁶³ RG, 1888, s. 42.

⁶⁴ RG, 1880–1918.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ KABELE, J. *Proměny modelu maturitní zkoušky v České republice*, s. 19–20.

⁶⁸ BURIANOVÁ, E. *Vývoj nejdůležitějších právních norem ve školství na našem území od roku 1774* [online], s. 14-15.

2.1.3 Průběh školního roku

Součástí vydaných ročenek byl zápis kroniky odpovídající danému roku, obsahující základní informace o probíhajícím školním roce. Začátkem „cesty“ studenta vzděláním byly přijímací zkoušky do prvního ročníku školy. Ty se obvykle konaly v polovině července. Začátek školy většinou připadal na polovinu září, kdy se studenti účastnili slavnostní bohoslužby. Následně žákům byla vždy vysvětlena pravidla školního řádu a oznámil se jim rozvrh hodin.⁶⁹ Vedle obvyklého průběhu školního roku ročenky obsahují i výčet dalších událostí ze života gymnázia a kláštera: např. zápis z roku 1886 k 4. květnu uvádí, že zemřel broumovský opat Johann Nepomuk Rotter. Díky němu se z nižšího gymnázia stalo gymnázium vyšší v letech 1869/70. Krom toho podporoval chudé studenty.⁷⁰ Další zápis tohoto druhu je např. z 15. října roku 1892, kdy zemřel na tuberkulózu žák Josef Baudisch, který byl studentem čtvrtého ročníku a stal se jedním z nejpracovitějších a nejslušnějších žáků v instituci.⁷¹

Vedle toho jsou v ročenkách i zprávy o mimoškolních aktivitách. Mnoho žáků se např. podílelo na propagaci organizací poskytující válečnou pomoc během první světové války.⁷² Celkem žáci vybrali mezi válečnými lety 2365 rakousko-uherských korun. Zároveň studenti podepsali na dluhopisech necelých 100 tisíc rakousko-uherských korun a ve sběru vybrali přes 100 kg kovů (mosaz, olovo, cín, zinek).⁷³ Z těchto údajů je patrné, že gymnázium určitým způsobem reagovalo na společenské klima, ovlivňovalo ho a u žáků rozvíjelo společenské smýšlení. Jeho role (nejen v místě) měla tedy mnoho dimenzí.

Gymnázium fungovalo až po dobu vzniku druhé světové války. Na postu ředitele působil do roku 1936 Vincenc Maiwald a od roku 1936 do nuceného zrušení školy byl ředitelem Beda Menzel.⁷⁴ Hlavní změna přišla ve školním roce 1919/20 s úpravou vzdělávací osnovy. Učeno bylo více přírodním vědám než humanitním a náboženství se vyučovalo pouze do sexty.⁷⁵

---

⁶⁹ RG, 1880–1918.

⁷⁰ RG, 1886, s. XXVI.

⁷¹ RG, 1892, s. 57.

⁷² RG, 1914–1915, s. XXVIII.

⁷³ RG, 1914–1918.

⁷⁴ Klášter Broumov. *Klášteří gymnázium* [online]. [cit. 2021-07-20] Dostupné z: <https://www.klasterbroumov.cz/cs/klasterni-gymnazium>.

⁷⁵ SUKOVÁ, P. *Benediktinské gymnázium v Broumově v letech 1775–1810*, s. 252.

Po připojení broumovského výběžku k sudetské župě, převedení katolických sdružení mládeže do Hitlerjugend a netolerance nacistickým režimem soukromých škol bylo gymnázium 1. června 1939 ukončeno. *Za války fungovalo gymnázium jako Státní vyšší škola a v roce 1945 bylo zřízeno československé státní reálné gymnázium, jehož sídlo bylo přemístěno do nových prostor.*⁷⁶ Nově vzniklá instituce určitým způsobem navázala na onu historickou.

2.1.4 Vyučované předměty

Na gymnáziu probíhala výuka nejen náboženství, ale samozřejmě i přírodovědných, technických a humanitních oborů. Jednalo se o matematiku, fyziku, přírodovědu, historii a geografii. V povinných předmětech nalezneme i jazyky. Největší důraz byl kladen na latinu jako základ evropské vzdělanosti; mnoho předmětů se dlouho v latině učilo a samotná komunikace mezi řeholníky a studenty probíhala v latině. Doplnění výuky bylo i jazykem řeckým.⁷⁷ Změna vyučovacího jazyka nastala školskou reformou roku 1848/49 na jazyk německý.⁷⁸

Na nižším gymnáziu byla probírána látka spíše obecnější formou tak, aby žák získal základní a obecné informace. Ve vyšších ročnících se učivo bralo podrobnější formou a s konkrétnějším zaměřením výuky.⁷⁹ Mimo hlavní výuku bylo nabízeno studentům možnosti vzdělat se v jiných oblastech zaměření. Sem se řadily předměty jako český a francouzský jazyk, stenografie, kaligrafie, zpěv, kresba či tělesná cvičení.⁸⁰ Konkrétnější informace k vyučovaným předmětům je obsažena v příloze této práce.

---

⁷⁶ Klášter Broumov. *Klášterní gymnázium* [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.klasterbroumov.cz/cs/klasterni-gymnazium>.

⁷⁷ RG, 1880–1918.

⁷⁸ BURIANOVÁ, E. *Vývoj nejdůležitějších právních norem ve školství na našem území od roku 1774* [online]. [cit. 2021-6-28], s. 11.

⁷⁹ RG, 1880–1918.

⁸⁰ Tamtéž.

2.1.5 Pomůcky k výuce

Ke každému z vyučovaných předmětů bylo zapotřebí několik výukových materiálů. Ať už se jednalo o knihy určené k výuce, zařízení, preparáty, různé modely či atlasy, glóby nebo pohlednice. Gymnázium jako takové získávalo veškeré pomůcky dvojitým způsobem. Na základě osnov výuky nakupovali nové potřebné předměty a zbylé získali od dárců, kteří chtěli podpořit výuku na zdejší škole.⁸¹

2.1.5.1 Knihy

Svazky určené k výuce byly rozděleny do dvou skupin. Za rok 1880 např. skupina knih určená učitelům, sčítala 4351 knih. Druhou skupinou byly knihy určené pro studenty a jejich počet byl 2902.⁸² Tak učitelé mohli v roce 1900 k práci využít 10837 knih a žáci 4159.⁸³ Počty svazků stále přibývaly a pro konec zkoumaného období gymnázium evidovalo 18342 knih pro učitele a 5234 pro studenty.⁸⁴ Přesná skladba knihovny nelze zatím s přesností určit. Fond gymnaziální knihovny byl po válce zrušen. Kvůli jazyku neměly svazky v poválečném Československu využití, a tak spolu s opatskou knihovnou našli konce v Strahovském klášteře, kde probíhal třídící proces, někdy končící zničením.⁸⁵

2.1.5.2 Fyzikální kabinet s chemií

V roce 1880 mohl pedagog využít k výuce fyziky a chemie 250 fyzikálních, 35 chemických zařízení a 73 preparátů.⁸⁶ Fyzikální i chemické pomůcky se stále rozšiřovaly a jejich počet vystoupal k roku 1918 na 355 fyzikálních a 64 chemických zařízení, 40 nákrešů a 105 preparátů.⁸⁷

---

⁸¹ Tamtéž.

⁸² RG, 1880, s. XXIV.

⁸³ RG, 1900, s. 73–74.

⁸⁴ RG, 1917–1918, s. XIX–XX.

⁸⁵ KOLDA, Jindřich., BOLOM – KOTARI, Martina. *Osudy broumovské konventní knihovny. Knihovny benediktinských klášterů Broumov a Rajhrad: katalog k výstavě*. 2019. s. 30-31.

⁸⁶ RG, 1880, s. XXIV.

⁸⁷ RG, 1917–1918, s. XIX–XX.

2.1.5.3 Přírodopisný kabinet

Přírodopisný kabinet mohl využít 651 vycpaných zvířat, 6 koster, 61 částí skeletu a 24 částí hmyzu. V botanice bylo možné použít na 2730 herbářových listů, 20 druhů dřeva či 66 kusů vyhynulých rostlin. Mineralogie mohla nabídnout žákům na prohlédnutí 3694 kamenů a 375 modelů krystalů. Součástí byly i panely či tabule, které nesly ilustrace.⁸⁸

V roce 1900 přírodopisný kabinet mohl nabídnout 716 vypreparovaných obratlovců spolu s ostatními, 44 mikroskopických preparátů nebo 10 koster. Herbářové listy byly též rozšířeny a jejich počet se zvýšil na 4323 listů.⁸⁹ Do roku 1918 už nedošlo k markantnímu navýšení těchto pomůcek. Jednalo se převážně o kusy nebo maximálně desítky nárůstů.⁹⁰

2.1.5.4 Zeměpis

Pro začátek zkoumaného období pro výuku zeměpisu vyučující mohl použít 50 pohlednic, 16 atlasů, 6 glóbů a 3 veliké mapy na plátně.⁹¹ V posledním zkoumaném roce se navýšil počet pomůcek i pro použití zeměpisu spojeného s dějepisem. Žáci měli možnost při hodinách využít 118 pohlednic, 28 atlasů, 3 glóby, 10 plastických pohlednic, 697 obrazů, 430 mincí a papírových bankovek k nauce měn a 29 etnografických objektů.⁹²

2.1.5.5 Kreslení

Pro tento volitelný předmět měli studenti možnost používat sádrové modely. Počet kusů se postupně zvedl z 20 na 85 a zůstal až do konce zkoumaného období. Další pomůckou byly i modely dřevěné či drátěné s počtem 85 kusů, a různé kreslicí šablony, u který se počet vyšplhal k 517.⁹³

---

⁸⁸ RG, 1880, s. XXIV.

⁸⁹ RG, 1900, s. 73-74.

⁹⁰ RG, 1917–1918, s. XIX-XX.

⁹¹ RG, 1880, s. XXIV.

⁹² RG, 1917–1918, s. XIX-XX.

⁹³ RG, 1880–1918.

2.1.6 Dary gymnáziu

Gymnázium získalo mnoho darů od zdejších měšťanů, benediktinských mnichů, ale také od různých knihovníků, spisovatelů, básníků či doktorů. Jednalo se o dary knižní či praktické. Našly se zde dary rozšiřující pomůcky na výuku přírodovědy, fyziky, dějepisu a ostatních předmětů. Darované publikace musely projít třídícím procesem, který rozdělil jednotlivé svazky mezi vyučující a studenty.⁹⁴

Příkladem v roce 1892 získalo gymnázium darem knihu *Vater Radetzky von C. von Duncker* od Ministerstva kultu a školství. Rozsáhlost mimo knižních darů byla rozčleněna do školních kabinetů či tříd.⁹⁵

Jednalo se o různé mikroskopické preparáty, rostliny a dřeviny, zvířecí pozůstatky či kostry, mince a ostatní peněžní druhy, početné minerály, rubíny nebo krystaly. Roku 1918 získal přírodopisný kabinet od pana poručíka Rudolfa Kosela čtyři žijící škorpióny. Téhož roku od pana profesora W. Kleprlika z Teplic získalo gymnázium obsáhlou sbírku minerálů, krystalů, kamenů, několik druhů dřevin a rostlin.⁹⁶

Na tomto základě lze určit, že gymnázium bylo ve sledované době, mezi místními obyvateli, velmi populární.

2.1.7 Nákup potřebných studijních materiálů

Nákupy učebních pomůcek byly řízeny dle nutnosti potřeb učitelů či studentů. Do první části se rozdělily pomůcky potřebné pro pedagogy. Zde se nacházely pedagogické svazky, knihy určené k výuce jazyků, zeměpisu a historie nebo přírodovědy. Do druhé sekce, tedy té určené studentům, se přikupovala beletrie, nejspíše k volné výuce a rozvíjení žáků samotných. Dále se kupovaly výukové knihy, potřebné k rozvoji studujících předmětů. Postupem času přibývaly další kategorie k ostatním předmětům jako byla historie, fyzika, přírodopis nebo kreslení.⁹⁷

---

⁹⁴ RG 1880–1918.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ RG, 1917-1918, s. XVII.

⁹⁷ RG, 1880–1918.

K výuce fyziky a chemie měla škola k dispozici několik výukových pomůcek určených pro praktickou část učiva. Příkladem škola nakoupila dynamoelektrický stroj pro ruční ovládání či rentgenovou trubici. Pro chemii škola zakoupila různé chemikálie s chemickým nádobím.⁹⁸ V rámci výuky nakoupilo gymnázium v roce 1899 lidskou lebku, krční či zádové obratle.⁹⁹ Roku 1900 pořídila pro výzkum zvířectva koňskou a volskou nohu s kopytem.¹⁰⁰

2.1.8 Finance gymnázia

Příjem financí mělo gymnázium nejvíce ze stran studentů, kteří platili školné či přispívali finančně na školní výukové pomůcky nebo kopie vysvědčení. Průměrným ročním příjmem bylo 2475 zlatých a po měnové reformě 3112 korun. Výdej gymnázia byl formou stipendií, kterými podporovaly žáky ve vzdělání. Stipendia nebyla hrazena pouze školou, ale i místními podporovateli. Nelze tedy s přesností říct, jaké byly veškeré výdaje gymnázia.¹⁰¹

Na základě výše uvedených výčtů lze usoudit jisté vybavení a zaopatření gymnázia. Konkrétnější informace je možné zjistit pouze po hlubším průzkumu a případném srovnání s jinými ústavami.

---

⁹⁸ RG, 1899, s. 65.

⁹⁹ RG, 1899, s. 65.

¹⁰⁰ RG, 1900, s. 72-73.

¹⁰¹ RG, 1880–1918.

3 Studenti klášterního gymnázia

Tato kapitola přináší informace a data o studentech, kteří nastoupili na gymnázium v Broumově. Představená fakta v této kapitole ukazují možnosti, které nabízí vytvořená databáze, o jejímž technickém řešení pojednává následující kapitola. Zde jsou sledovány informace osobního charakteru jako věk, geografický původ, víra či obcovací jazyk, a dále data týkající se jejich studií jako klasifikace, maturitní zkoušky či placení školného. Všechny tyto údaje jsou, jak již bylo uvedeno dříve, obsažené jednak v ročenkách vydávaných gymnáziem a jednak v rukopisných poznámkách ředitele Maiwalda.¹⁰² Kapitola je hodnotí ve vytyčeném časovém úseku.

3.1 Statistické údaje studentů

Během zkoumaného období na gymnázium nastoupilo do prvních ročníků 1128 žáků. Tento počet bude použit v následujících podkapitolách jako celkový počet broumovských studujících (100 %). Důvodem tohoto rozhodnutí bylo jednodušší a přehlednější stanovení základny, když různé drobné změny nelze vždy v struktuře spolehlivě zachytit. Na školu nenastupovali jen studenti do prvního ročníku, ale také do ročníků ostatních. Tento počet nebyl markantní, jednalo se obvykle v průměru o jednoho žáka ročně. Např. do začínajícího školního roku 1896/97 nastoupil jeden žák do třetího ročníku.¹⁰³ Podobně se stalo ve školním roce 1907/08, kam do sedmé třídy nastoupil jeden student.¹⁰⁴ Často se stávalo, že několik studentů odešlo během školního roku. Důvody, proč odcházeli ze studií, nejsou přesně dány. Mohlo se jednat třeba o smrt žáka, např. 15. října roku 1892, kdy zemřel na tuberkulózu žák Josef Baudisch.¹⁰⁵ Nejčastěji k této situaci mohly vést finanční potíže, přestože chudí žáci gymnázia měli podporu jak ze strany kláštera, tak ze strany broumovských občanů. Např. směli využít fundaci broumovské měšťanky Kateřiny Gerungové (fundace založena roku 1716). Ta byla určena pro chudé žáky studující na broumovském klášterním gymnáziu.¹⁰⁶ Takto odešlo ze studií cca 212 studentů.¹⁰⁷

---

¹⁰² Viz první kapitola.

¹⁰³ RG, 1897, s. 77.

¹⁰⁴ RG, 1908, s. XXX.

¹⁰⁵ RG, 1893, s. 57.

¹⁰⁶ *Braunauer Amtsblatt: Broumovský úřední list* [online]. 16. Broumov, 1886 [cit. 2021-7-6]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=BVVdAAAACAAJ&pg=PA35&dq=gymnasium+braunau&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwibwvPqlsfuAhUmtYsKHTdbB5A4ChDoATAJegQIAhAC#v=onepage&q&f=false>, s. 35.

¹⁰⁷ RG, 1880–1918.

Dalším faktorem, který ovlivnil počet studentů v jednotlivých ročnících, byli žáci, kteří museli z klasifikačních důvodů opakovat ročník. Za rok 1880–1918 bylo umožněno opakovat výuku asi 193 studentům.¹⁰⁸

Ve sledovaném období studovalo v průměru 178 žáků každým rokem. Je zapotřebí brát v potaz období první světové války. Při oddělení období této historické události se změnil vypočtený průměr žáků na 185 studentů.¹⁰⁹ V letech 1914–1918 byl ovšem průměrný počet žáků 139. Největšího počtu studujících dosahovala škola v roce 1880 (tj. 238),¹¹⁰ naopak nejmenšího počtu žáků (tj. 131) měla ve školních letech 1916/17.¹¹¹ Možným důvodem úbytku studentů za války jsou rodinné (odvedení otců do armády) a na ně navazující finanční důvody. Za sledované období prošlo k závěrečné části studia pouhých 35 % žáků.

Z celkového počtu nastoupených žáků (tj. 1128) na gymnázium dokončilo celé gymnaziální studium pouhých 397 studentů.¹¹² Jedná se o žáky, kteří úspěšně složili maturitní zkoušku. Do tohoto počtu nejsou zahrnuti ti, kteří ukončili studia na nižším gymnáziu. Doposud nelze s přesností říci, zda tento propastný rozdíl nastoupivších a absolventů byl obecný trend či výjimka. K určení těchto hypotéz je zapotřebí hlubší a detailnější výzkum.

3.1.1 Věk studentů

Žáků ve věku 10 let (viz zmiňovaný zákon z 3. 7. 1887) bylo na gymnáziu ve sledovaném období okolo 0,1 %. Kupříkladu v roce 1893 do prvního ročníku nastoupil pouze jeden žák věku deseti let.¹¹³ Průměrným věkem při nástupu na gymnázium bylo rozmezí 12 až 13 let. I zde se našly výjimky, kdy žák dosahoval věku 16 či 18 let. Například roku 1885 jeden žák prvního ročníku ve věku 16 let¹¹⁴ a v roce 1900 jeden 18letý žák.¹¹⁵ Jednou z hypotéz pozdějšího nástupu žáků do studií jsou nepochybně rodinné důvody (výpomoc k získání obživy u selských dětí), jistě jich bude možné nalézt více. V každém ročníku se průměrný věk pochopitelně zvyšoval.

---

¹⁰⁸ RG, 1880–1918.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ RG, 1880, s. XVII.

¹¹¹ RG, 1916–1917, s. XXXVI.

¹¹² RG, 1880–1918.

¹¹³ RG, 1894, s. 69.

¹¹⁴ RG, 1887, s. XXVIII.

¹¹⁵ RG, 1901, s. XXVI.

V posledních ročnících se věk pohyboval nejčastěji v rozmezí 18 až 20 let. I zde se našly výjimky, kde student osmého ročníku dosahoval sedmnáctého věku či 27 let (např. v roce 1904 nastoupil na školu do čtvrtého ročníků 23letý žák, který prošel až do ročníku osmého – nejvyšší dosažený věk studenta na gymnáziu 27 let).¹¹⁶ Malá část žáků dosahovala vyššího věku z důvodu opakování ročníku.¹¹⁷

3.1.2 Geografický původ studentů

Ačkoli by se dalo předpokládat, že nejvíce studentů bude pocházet z území Broumova, údaje z ročenek tuto hypotézu vyvrací. Žáci původem z Broumova a okolí svým počtem tvoří až druhou nejpočetnější skupinu. První skupinou jsou studenti pocházející z českého území¹¹⁸ mimo broumovský region. Tato sekce byla nejpočetnější po celou dobu zkoumaného období, dosahovala 899 z 1128 studentů.¹¹⁹

Nejčastějšími oblastmi, odkud studenti pocházeli, byla okolní větší města za hranicemi Broumova, které chápeme jako broumovským dílem benediktinského panství, ohraničené broumovskými stěnami a státní hranicí, s majoritou německého obyvatelstva. Jednalo se v první řadě o Trutnov a jeho okolní přilehlé obce. Dalším blízkým okolím bylo Policko i Náchodsko. Mimo toto území se často objevovala Plzeň či okolí Karviné.¹²⁰ Zřejmých důvodů je hned několik. Obyvatelé z Trutnova a okolí neměli ve svém regionu možnost studovat na gymnáziu, pouze na reálné škole.¹²¹ Ačkoliv po roce 1869 bylo umožněno z reálky pokračovat ve studiích jak na univerzitu, tak na vysokou školu,¹²² „dobré jméno“ Broumova hrálo nejspíše roli ve výběru mezi těmito institucemi.

---

¹¹⁶ RG, 1905, s. XXVIII.

¹¹⁷ RG, 1880–1918.

¹¹⁸ Myšleno území českých zemí, nikoliv jazykově české území.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Sborník ministerstva školství a národní osvěty. *Ministerstvo, školské úřady, vysoké, střední a odborné školství*. Jg. IV. Praha, 1924. s. 508.

¹²² Rozdílem oproti gymnáziím byla pouze učební osnova škol (na reálce ubylo výuky latiny a francouzštiny na úkor přírodních věd a deskriptivy). Viz CHMELÍK, L. Vývoj školské správy na našem území [online]. [cit. 2021-07-08], s. 18.

Podobně na tom byli i obyvatelé Náchodska, kteří měli nejbližší možnost studií právě v Broumově. Polická oblast měla historickou příslušnost k broumovskému panství¹²³ a území Karviné bylo též historicky spjaté s broumovským klášteřem.¹²⁴ Z jakých důvodů se vyskytuje oblast Plzeňska nelze dosud prokázat.¹²⁵

Jak bylo zmíněno, studentů, kteří pocházeli z Broumova či okolních vesnic jako Martínkovice, Ruprechtice, Šonov, Božanov, Verněřovice, Meziměstí či Velká ves, nebylo mnoho. Ze zmíněného počtu 1128 studentů jde pouze 189 žáků, tj. 16,7 % studujících.¹²⁶ Za sledované období proběhlo sčítání lidu na Broumovsku celkem dvakrát.¹²⁷ Výsledný průměr počtu obyvatel byl 35 915. Žáci původem z Broumovska zastupovali pouze 0,5 % z celkového počtu občanů na tomto území. Tyto žáky lze považovat za elitní skupinu obyvatel Broumovska.¹²⁸ Bylo by však dobré zjistit, jestli takový poměr gymnaziálně vzdělaných je možné zachytit i jinde.

Na zdejším gymnáziu však nestudovali jen studenti z českých zemí. Okolo 20 studentů, kteří nastoupili do prvních ročníků mezi lety 1880–1900, pocházelo z Německé říše. Příkladem z Gebersdorfu u Nürnbergu či Kölnu. Další zemí, odkud přicházeli studenti na studia do Broumova, bylo Rakousko. Podobně jako z Německa přišlo ve stejném období okolo dvaceti studentů.¹²⁹

Rakouské země byly zastoupeny žáky z měst Wien či Villach nebo také ze Steinmarku a jeden ze Salzburgu.¹³⁰

---

¹²³ VILÍMKOVÁ M., PREISS, P. *Ve znamení břevna a růží*, s. 123-126.

¹²⁴ Břevnovský klášter. *Břevnovský klášter v 18. a 19. století* [online]. [cit. 2021-07-07]. Dostupné z: <https://www.brevnov.cz/cs/benediktini-a-brevnovsky-klaster/brevnovsky-klaster-v-18-a-19-stoleti>. Fara v obci Orlová byla připojena k Břevnovu a jeho síti podřízených benediktinských domů.

¹²⁵ RG, 1880–1918. Při výzkumu nebyl nalezen žádný podklad potvrzující tuto informaci. Nejspíše až hlubším bádáním bude možné potvrdit či vyvrátit.

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Sčítání lidu na Broumovsku proběhlo v letech 1890 a 1910. ALTMANOVÁ, Martina. *Vývoj a struktura obyvatelstva na Broumovsku*. [online]. Brno, 2012. [cit. 2021-07-26]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/d2hyr/BP_-_Almannova.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita., s. 23.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Tamtéž.

Poslední oblastí geografického původu studentů byly země uherské části monarchie a Švýcarsko.¹³¹ S přesností však nelze určit konkrétní žáky gymnázia a ani nelze doposud zjistit důvody, proč tito studenti přišli studovat na tuto školu. Je pravděpodobné, že přišli se svými rodiči, kteří zde začali působit na pracovních pozicích (úředník, dělník atd..).

3.1.3 Obcovací jazyk

U obyvatel habsburské monarchie byla sledována řeč, kterou používali v každodenním styku („obcovací řeč“), a tak mateřský jazyk či národnost lze usuzovat jen přibližně, např. s pomocí zjištění bydliště či oblasti původu.¹³² Největší podíl studentů pocházel sice z území českých zemí, však nejčastějším obcovacím jazykem byla němčina. Z počtu 1128 studentů, kteří nastoupili do prvního ročníku gymnázia mluvilo německy 1018 žáků, tj. 90 % žactva.

Studenti, kteří hovořili českým jazykem, na gymnáziu tvořili 9,1 %, přesným počtem 103 žáků. Mimo tyto dva jazyky byly v ročenkách záznamy o polské a italské řeči. Polské národnosti dva žáci a italské pět studentů.¹³³ Patřičným důvodem velkého zastoupení německého jazyka je samozřejmě to, že gymnázium leželo v pohraničním městě a regionu. Sami vyučující byli Němci, a i vyučujícím jazykem na gymnáziu byla němčina.¹³⁴ Předpokladem je jistě i znalost neněmeckých studentů němčiny. Takovým studentem, jemuž studium mohlo vštěpit německý jazyk, byl Alois Rašín. Na klášterní gymnázium nastoupil jako žák kvarty. Do dalšího ročníku však nenastoupil.¹³⁵ Přestoupil na gymnázium do Hradce Králové, které také absolvoval maturitní zkoušku.¹³⁶ V rámci historie můžeme vystopovat Aloise Rašína jako prvního československého ministra financí.

---

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Sčítání lidu. *Naši nebo cizí?: Židé v českém 20. století* [online]. [cit. 2021-6-30]. Dostupné z: <http://www.nasinebocizi.cz/metodicke-materialy/scitani-lidu/>.

¹³³ RG, 1880–1918.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ HOCH, Karel. *Alois Rašín, jeho život, dílo a doba*. Praha, 1934, s. 4.

¹³⁶ ŠIKOVÁ, Kateřina. *Alois Rašín a jeho role v rámci první republiky*. [online]. Plzeň, 2017. [cit. 2021-07-26]. Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/26952/1/DP_SIKOVA.pdf. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická., s. 8.

3.1.4 Náboženské poměry

Na klášterním gymnáziu benediktinského kláštera v Broumově by mohl být předpoklad studia jen katolických studentů. Jelikož se však jednalo o veřejné gymnázium, mohl zde studovat kdokoliv v rámci pravidel pro přijetí žáka do prvního ročníku. Zásadním faktorem, který ovlivnil možnosti studií bez ohledu na vyznání, byl vydaný Toleranční patent roku 1781 Josefem II., který legalizoval a občansky zrovnoprávnil evangelíky s katolíky.¹³⁷ Nejen Toleranční patent, ale i císařský patent z 8. dubna 1861 zaručoval protestantům rovnoprávnost s katolíky.¹³⁸

Latinským ritem katolické víry se řídilo za zkoumané období 948 studentů, tj. 84 % žáků nastupujících do prvních ročníků. Studentů, kteří pocházeli ze židovské rodiny, nebylo mnoho, jednalo se o 58 žáků. Však mezi nimi se našel významný absolvent gymnázia Julius Bauer. Původ Židů můžeme stopovat nejspíše k Náchodsku, kde v roce 1900 žilo 458 Židů.¹³⁹ Co se týče Židů na Broumovsku, historie města udává, že Židé z Broumova odcházeli při nástupu druhé světové války. Nelze s přesností doposud zjistit, kolik a kde jich tu žilo.¹⁴⁰

Nejméně zastoupení byli evangelíci počtem 21 žáků. Ti se dále rozdělovali podle augsburského nebo helvétského vyznání. V roce 1882 sčítal počet evangelíků obou vyznání v Broumově 179 občanů a v Polici nad Metují 63 občanů.¹⁴¹

---

¹³⁷ HERBEN, Jan. *Otázka náboženská v našem probuzení*. Praha, 1927. s. 62. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:9d7c5360-2428-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f>, s. 62.

¹³⁸ *Císařský patent ze dne 8. dubna 1861: Zřízení evangelické církve ze dne 9. prosince 1891 ve znění platném od vyhlášení změn Nejvyšším rozhodnutím ze dne 11. července 1913 zeměpansky potvrzených a jiné*. Vídeň: C. k. evang. vrchní církevní rada a. a. h. v., 1913, s. [1a]. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:f9c565b0-d50e-11e5-964f-005056825209>, s. 2-3.

¹³⁹ DOBIÁŠOVÁ, Tereza. *Židé na Náchodsku od počátku 20. století do roku 1939* [online]. Hradec Králové, 2017 [cit. 2021-07-07]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/dafe3f/22994833>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové., s. 4.

¹⁴⁰ Město Broumov. *Historie města* [online]. 19. 4. 2012 [cit. 2021-07-10]. Dostupné z: <https://m.broumov-mesto.cz/historie-mesta/d-2516>.

¹⁴¹ *Evangelický církevník: časopis věnovaný zájmům evangelické církve A. V. v zemích koruny České a koruny Uherské*. Nové Město nad Metují: Karel E. Lány, 10.1882, 13(10). s. 210. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:a4566e00-7572-11e9-b266-005056827e51>, s. 210.

3.1.5 Klasifikace studentů

Do kategorie „Vynikající, vhodná pro postup (vynikající výsledky)“¹⁴² spadalo ve školním roce průměrně 46 žáků. Skupina „Vhodná pro postup (dobré výsledky)“¹⁴³ dosahovala průměrem 108 studentů. Jednalo se o nejpočetnější skupinu hodnocených žáků. Do třetí sekce s názvem „Dostačující pro postup (druhá třída)“¹⁴⁴ spadalo v průměru na ročník 10 žáků.¹⁴⁵

Třetí třída byla třída nejhorsích žáků, kteří se nehodili pro postup do dalšího ročníku. Těchto žáků v ročníku bylo 2.6 % průměrem. Počtem se jednalo o cca 5 žáků na studijní rok.¹⁴⁶ Tento způsob klasifikace redukoval případné studijní neúspěchy a poukazuje, že studia na gymnáziu nebyla pro každého.

3.1.6 Maturitní zkoušky

K této poslední části studií přistoupilo za celé období pouze 397 studentů. Jedná se o 35 % žáků, kteří prošli kompletním vzděláním na gymnáziu. Hodnocení maturitních zkoušek bylo velmi podobné jako klasifikace studentů na konci roku. Nejúspěšnější žáci získali osvědčení o konané maturitní zkoušce s vyznamenáním. Jedná se o 32 % (128) žáků, kteří dosáhli nejlepších výsledků. Druhou skupinou hodnocených byli studenti, jejichž zkouška byla hodnocena úrovní prospěl. Takto odmaturovala značná část studentstva, přesněji 248 žáků (62 %).¹⁴⁷

Celkem 21 studentů neobstálo u této závěrečné části studií. Čtyřem žákům bylo umožněno maturitní zkoušku opakovat již do dvou měsíců od skončení termínu maturit. Zbylí studenti museli opakovat celý ročník, aby mohli toto vzdělání ukončit formou maturity, a také ukončili.¹⁴⁸

---

¹⁴² Něm.: I. Fortgangssclasse mit Vorzug.

¹⁴³ Něm.: I. Fortgangssclasse.

¹⁴⁴ Něm.: II. Fortgangssclasse.

¹⁴⁵ RG, 1880–1918.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ RG, 1880–1918.

¹⁴⁸ Tamtéž.

3.1.7 Placení školného

Tato kategorie je sledována v rámci pohledu na klášterní školu z hlediska podpory studentů ze strany placení školného. Podpora probíhala v rámci stipendií, což se právě promítlo na placení výše školného. Škola požadovala po studentech školné za každé pololetí. V ročenkách však nelze dohledat přesnější informace, jaká byla placená částka. Plnou výši zaplatilo průměrně za první pololetí 80 žáků a za druhé pololetí 78 žáků. Důvodem úbytku žáků v druhém pololetí byl jejich odchod ze studií v rámci neúspěšného splnění pololetních zkoušek.¹⁴⁹ Např. v roce 1880 muselo zaplatit celou částku 169 studentů (za první pololetí). Za tento rok škola vybrala školné od nejvíce studentů za zkoumané období.¹⁵⁰

Gymnázium zároveň umožnilo vybraným žákům zaplatit pouze poloviční výši školného. Počet studentů byl v průměru 4 žáci za první a 5 žáků za druhé pololetí. V této kategorii byl největší počet žáků 19, kterým bylo umožněno zaplatit jen poloviční částku, a to v roce 1880.¹⁵¹

Poslední kategorií byli ti žáci, kteří byli osvobozeni od placení školného. Překvapivou informací je, že jich bylo v průměru nejvíce, a to 100 žáků na obě pololetí. Nejvíce žáků (127), kteří nemuseli platit výši školného, bylo v roce 1912 za první pololetí.¹⁵² Toto rozvrstvení by mohlo odrážet sociální poměry a původ studentů. Na jaké konkrétní poměry tyto aspekty poukazují, by bylo potřeba ověřit bližším výzkumem.

3.2 Absolvent klášterního gymnázia

„Typickým“ plnohodnotným absolventem klášterního gymnázia, a tedy rakousko – uherského gymnaziálního studia, byl student, jenž úspěšně složil maturitní zkoušku vyššího klášterního gymnázia. Žáci s maturitním vysvědčením měli možnost studií na univerzitách a vysokých školách (příklad Česká škola technická – později ČVUT) po celém Rakousku – Uhersku, z českých zemích převážně ve Vídni a v Praze.¹⁵³

---

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² RG, 1880–1918.

¹⁵³ Tamtéž.

Po studiích se většina absolventů zaměřila na práci ve světské sféře.¹⁵⁴ Jako nejčastější povolání můžeme vysledovat středoškolské profesory (výuka na gymnáziích veřejných i soukromých, či obchodních akademií), kteří vyučovali převážně na území Čech (Broumov, Liberec, Plzeň, Ústí nad Labem a jiné). Příkladem Franz Bittner, absolvent z roku 1901, který vyučoval historii a zeměpis v Broumově a od roku 1914 na Německé obchodní akademii v Praze.¹⁵⁵ Najdou se zde výjimky pár profesorů vyučujících v mimo území české (Vídeň, Laa, Michelstädten) – Karl Wolf, absolvent z roku 1904, jenž vyučoval latinu a francouzštinu ve Vídni.¹⁵⁶

Mnoho absolventů pokračovalo ve studiích na univerzitě ve Vídni s medicínským zaměřením.¹⁵⁷ Po absolvování univerzity se ze spousty studentů stali praktičtí lékaři či lékaři v nemocnicích a klinikách (Nový Brod, Opava, Teplice nad Metují, Martínkovice a další). Kupříkladu Josef Meyer, který absolvoval instituci roku 1880 a po studiích medicíny se stal primářem v trutnovské nemocnici.¹⁵⁸ V rámci medicíny se stal jeden ze studentů klášterního gymnázia velmi významným – viz následující podkapitola. Za první světové války se většina účastnila na bojích, či mobilních klinikách.¹⁵⁹

Další zastoupenou profesí byli státní úředníci. Někteří zastupovali finanční správu ve vyšších pozicích na daňových úřadech, úvěrových institucích či se stali účetními na ministerstvech. Takovouto pozici měl zastupoval Rudolf Lorenz, jenž absolvoval gymnázium v roce 1881. Působil v Liberci jako člen finanční správy a později se stal ředitelem finanční správy v Chomutově.¹⁶⁰ Ostatní úředníci působili převážně na ministerstvech ve Vídni a Praze. Například Franz Hönig, absolvent z roku 1903, působil jako státní úředník na Ministerstvu války ve Vídni.¹⁶¹

Mimo zmíněné z broumovského gymnázia vyšli: okresní a krajsí soudci, hlavní komisař státní vlády v Salzburgu, právník, velvyslanec a zplnomocněný ministr, zaměstnanci pošt a drah, policejní komisař, náměstek ministra, celník, člen ministerstev (příkladem ministerstvo národní obrany ve Vídni), notář a další.

---

¹⁵⁴ SOkA Náchod, Vincenc Maiwald, inv. č. 159, *Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium II.-VI. Theil Von 1880–1918*.

¹⁵⁵ Tamtéž, IV. Theil, s. 3.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 10.

¹⁵⁷ Tamtéž, II.-VI. Theil.

¹⁵⁸ Tamtéž, I. Theil, s. I-II.

¹⁵⁹ Tamtéž, II.-VI. Theil.

¹⁶⁰ SOkA Náchod, Vincenc Maiwald, inv. č. 159, *Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium, II. Theil*, s. 3.

¹⁶¹ Tamtéž, IV. Theil, s. 8.

V rámci církevní kariéry jen malá část studentu po absolvování gymnázia vstoupila do benediktinského řádu v Broumově.¹⁶² Ovšem i jako členové řádu pokračovali někteří ve studiích na univerzitách, vyučovali na gymnáziu, či zastávali funkci kaplana nebo faráře. Jeden ze sledovaných absolventů jmenovitě, Julius Prause (absolvent z roku 1907), se stal dokonce finančním komisařem pro město Broumov a později předsedou výboru města.¹⁶³

Dalším významným studentem byl Fridolín Maiwald, který zůstal v broumovském klášteře – viz další podkapitola. Ti, co nechtěli vstoupit do řádu, ale chtěli pokračovat v církevní kariéře, byli vysvěceni na kněze. Vysvěcení knězem probíhalo několik let po studiích na gymnáziu mimo broumovské území.¹⁶⁴

3.3 Medailony vybraných absolventů klášterního gymnázia ve sledovaném období

Do této podkapitoly jsou zahrnuti známí absolventi broumovského klášterního gymnázia, kteří jsou dnes paradoxně neznámí či historií zapomenutí. Medailony žáků jsou opět „modelové“. Nelze zatím přesněji u konkrétních žáků zjistit informace o průběhu jejich vzdělání, hodnocení na broumovské škole, které mohlo ovlivnit budoucnost kariéry a postavení. Pokud bychom tyto informace chtěli zjistit, bylo by zapotřebí jít hlouběji do pramenů.¹⁶⁵ A tak tyto medailony zahrnují detailnější pohled na jejich život po ukončení studií. K získání základních informací byl použit rukopisný spis ředitele klášterního gymnázia Vincence Maiwalda.¹⁶⁶ Zbylé informace, které jsou obsažené v této kapitole, byly dohledány na internetových stránkách.¹⁶⁷

Výběr studentů, kteří jsou popsány v této části práce, není tedy nijak systematický. Jedná se o studenty, kteří za svůj život dosáhli významné pozice. Na konkrétních osudech je naznačeno, jakého kariérního růstu se „s gymnáziem“ mohli dočkat. Pořadí žáků je dáno chronologicky ukončením vzdělání formou maturity.

---

¹⁶² Tamtéž, II.-VI. Theil.

¹⁶³ Tamtéž, IV. Theil, s. 15-16.

¹⁶⁴ Tamtéž, II.-VI. Theil.

¹⁶⁵ To však nebylo možné v rámci celosvětové pandemie COVID-19.

¹⁶⁶ SOkA Náchod, fond Vincenc Maiwald, inv. č. 159, *Geschichte des öffentl. Stiftgymnasiums in Braunau*. Rukopisný spis broumovského benediktina Vincence Maiwalda, který sleduje absolventy klášterního gymnázia a jejich následný život.

¹⁶⁷ Například web vídeňské univerzity či rakouský biografický lexikon. Jejich odkazy jsou uvedeny v jednotlivých medailoncích.

3.3.1 Fridolín (Vincenc) Maiwald OSB, (1862–1951)

Fridolín Maiwald se narodil v Hostinném 11. prosince 1862. V jeho rodném městě nastoupil do první třídy měšťanské školy a v roce 1874 nastoupil na nižší gymnázium. Aby mohl ve studiích pokračovat, přestoupil roku 1878 na gymnázium do Broumova jako žák kvinty. Během studií se věnoval sbíráním rostlin a tvorbou herbáře. Klášterní gymnázium opustil v roce 1882, kdy úspěšně složil maturitu. Rozhodl se pokračovat v teologických studiích v Praze a vstoupil do benediktinského řádu. Po kněžském svěcení mu byla na klášterní škole přidělena výuka přírodních věd. Svá studia tedy začal věnovat přírodovědě na pražské univerzitě, kterou úspěšně absolvoval roku 1893 a nastoupil jako vyučující profesor na klášterním gymnáziu.¹⁶⁸

Během výuky se velmi věnoval botanickému bádání. Sepsal mnoho studií, které mu vycházely v odborných vídeňských a pražských sbornících nebo v ročenkách gymnázia. Tou nejvýznamnější publikací, která byla vydána v roce 1904, je *Geschichte der Botanik in Böhmen*.¹⁶⁹ Tato studie je považována za vrchol jeho kariéry. Díky publikaci byl velmi uznávaný v Evropě, USA nebo také Brazílii a Kanadě.¹⁷⁰

Jako uznávaný botanik nastoupil na provizorní místo ředitele gymnázia a v roce 1906 se tak stal Vincenc Maiwald novým ředitelem instituce. Mimo jiné získal vyznamenání Řádu Františka Josefa, dále se stal biskupským notářem (jednalo se pouze o titul), předsedou maturitní komise na gymnáziu (Hostinné), zemským školským radou a v roce 1917 vládním radou.¹⁷¹

Jako benediktin německé národnosti měl opustit se svými bratry klášter v roce 1945. Vincenc Maiwald požádal o navrácení československého občanství, které mu bylo navráceno až v roce 1949. V rámci převzetí kláštera komunistickým režimem musel opustit svůj domov. Odešel do charitativního domova pro kněze v Rožďalovicích, kde 7. prosince 1951 zemřel.¹⁷²

---

¹⁶⁸ Vodochodská, Eva - P. Vincenc Maiwald, OSB (Fridolín Antonín Maiwald), (1862-1951). Eva Vodochodská. *Bohemiae Occidentalis historica* / Roč. 4, č. 2 (2018), s. 81-90.

¹⁶⁹ MAIWALD, V. *Geschichte der Botanik in Böhmen*, Wien und Leipzig, 1904.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Tamtéž.

3.3.2 August Ritter von Kral (1869–1953)

August Kral se narodil v Broumově 20. června 1869 do rodiny Albina Krale a Augusty Nowotné. Studoval na broumovském gymnáziu, které absolvoval roku 1887 a pokračoval ve studiích na Orientální akademii ve Vídni. Roku 1893 byl jmenován konzulárním praktikantem a zároveň přidělen na praxi k okresnímu soudu v Gorici. Po půl roce praxí u okresního soudu přešel k soudu vojenskému. Po ročních praxích byl provizorně přidělen na konzulát do Konstantinopole a po půl roce byl přeložen do Skadaru. Celkově v době 90. let 19. století často měnil svá působiště. Takto ještě vystřídal Bejrút či makedonské Bitole. Roku 1901 získal rytířský kříž řádu Františka Josefa, a i v tento rok se mu jeho působení v Bitole změnilo na trvalé. Zde dosáhnul titulu konzula, který mu byl potvrzen v roce 1904. Tento rok ho dočasně povolali na ministerstvo do Vídně, kde působil necelý půlrok, a roku 1905 byl přidělen na konzulát do Skadaru.¹⁷³

V dubnu 1909 získal titul generálního konzula II. třídy a byl pověřen k vedení generálního konzulátu ve Smyrně a v Soluni. Mimo veškeré udělené tituly mu bylo vysloveno císařem Františkem Josefem nejvyšší uznání. Dalším jeho kariérním postupem bylo jmenování rakousko-uherským zástupcem v mezinárodní kontrolní komisi pro Albánii a zároveň byl povýšen na generálního konzula I. třídy. V období roku 1914 často cestoval mezi Vídni a Albánií. Dočasně vedl rakousko-uherské velvyslanectví v Albánii, a také působil na ministerstvu zahraničí ve Vídni. Za války se navrátil zpět do Albánie jako zástupce ministerstva a později jako civilní zemský komisař. I přes průběh války se snažil rozvíjet kulturní aktivity. Mimo jiné zřídil albánskou literární komisi, která kodifikovala albánský pravopis.¹⁷⁴

Po svém strýci měl nárok na rytířský titul, který mu byl však udělen až 27. dubna 1917 císařem Karlem I. Po skončení války působil jako rakouský generální konzul v Hamburku a později v Sofii. Úplný vrchol jeho kariéry byl v letech 1924–1932, kde působil v Ankaře jako rakouský velvyslanec. Po tomto období již nastoupil do penze. Zemřel roku 1953 ve Vídni.¹⁷⁵

---

¹⁷³ ŽUPANIČ, Jan. *August Kral. Nová šlechta v českých zemích a poddunajské monarchii* [online]. [cit. 2021-6-30]. Dostupné z: <http://novanobilitas.eu/rod/kral>.

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Tamtéž.

3.3.3 Franz Tölg (1877–1917)

Narozen v Martínkovicích 21. května 1877 v rodině farmáře. Úspěšně absolvoval gymnázium v roce 1898 a pokračoval na univerzitě ve Vídni studiem přírodopisu. Zde ji v roce 1904 úspěšně dokončil a získal akademický titul ze zkoušek přírodopisu, matematiky a fyziky. Po studiích začal vyučovat na Maximiliansgymnasium ve Vídni. Zde působil pouze 3 roky jako suplující pedagog. Od roku 1907 se stal profesorem na Státním gymnáziu Františka Josefa, a i tímto rokem započal entomologický výzkum. Během výzkumu odcestoval do Bosny a Hercegoviny či Dalmácie, kde studoval faunu těchto zemí.¹⁷⁶

Dále ve svém výzkumu a působení v Žatci studoval hmyz, pícniny a jejich škůdce. Zkoumal veškerá stadia vývoje těchto škůdců a jejich stravovací návyky. Pozoroval také parazitické mouchy v larvách hmyzu. Díky hloubkovému výzkumu se mu podařilo objevit nový druh škůdce, který napadl žateckou chmelnici a podařilo se mu lány uchránit před zničením.¹⁷⁷

Od roku 1907 byl také členem botanické a zoologické společnosti ve Vídni, kde zároveň vyučoval na univerzitě. Působil také na přírodní vědecké škole v Brně. V letech 1913–1914 podnikl cesty do Malé Asie a severní Sýrie.¹⁷⁸

Při začátku války nastoupil na vojenskou službu jako vojenský důstojník v oddělení pobřežní obrany. Konce války se nedožil, zemřel na následek železniční nehody 8. dubna 1918.¹⁷⁹

---

¹⁷⁶ Austrian Centre for Digital Humanities and Cultural Heritage: *Österreichisches Biographisches Lexikon* [online]. [cit. 2021-06-21]. Dostupné z: https://www.biographien.ac.at/oeb1/oeb1_T/Toelg_Franz_1877_1917.xml.

¹⁷⁷ SOKA Náchod, fond Vincenc Maiwald, inv. č. 159, Das Braunauer gymnasium als Obergymnasium III. Theil, s.14.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Austrian Centre for Digital Humanities and Cultural Heritage: *Österreichisches Biographisches Lexikon* [online]. [cit. 2021-06-21]. Dostupné z: https://www.biographien.ac.at/oeb1/oeb1_T/Toelg_Franz_1877_1917.xml.

3.3.4 Peter Walzel von Wiesentreu (1882–1937)

Narozen 28. prosince 1882 v Číhani. Pocházel z průmyslové rodiny Walzelů z Poříčí (Trutnov). Absolvoval broumovské gymnázium v roce 1902 a odešel studovat medicínu na univerzitu do Prahy. Svá studia rozšířil i o dva semestry ve Vratislavi, však akademický titul mu byl udělen v Praze roku 1908. Nastoupil jako stážista roku 1911 na 1. chirurgickou kliniku, kde se o dva roky později stal asistentem chirurga Antona Freiherra von Eiselsberga.¹⁸⁰

Mezi lety 1914–1918 působil ve vojenské službě. Působil jako lékař v nemocničním vlaku maltézského řádu. Za své zásluhy obdržel Rytířský kříž řádu Františka Josefa v roce 1915. Po skončení války se vrátil na chirurgickou kliniku, kde pokračoval ve své práci a v dalších studiích. Roku 1921 ukončil habilitaci v oboru chirurgie na vídeňské univerzitě. O pár let později nastoupil jako primární lékař do Wilhelminenspital ve Vídni. Roku 1932 přešel do Gratzu jako veřejný profesor chirurgie a převzal vedení chirurgické univerzitní kliniky, kde přispěl k úrazové chirurgii. Dále přispěl vědecky a technicky operací žlučníku s pankreatickou nekrózou a s chirurgickou léčbou plicní tuberkulózy. Zemřel 26. listopadu 1937 v Gratzu.¹⁸¹

3.3.5 Ansorge August (1851–1932)

Narodil se v roce 1864 v Starostíně u Broumova. Klášterní gymnázium absolvoval v roce 1885 závěrečnou maturitní zkouškou. Jeho studia dále směřovala na univerzity do Prahy a Vídne. Roku 1897 se stal jedním z vedoucích úředníků BdDiB (zkratka pro Bund der Deutschen in Böhmen) – Svaz Němců v Čechách. Ten po vzniku Československa plně podporoval připojení k Německému Rakousku a vznik německých provincií. August Ansorge v tomto svazu působil téměř 35 let. Mezi lety 1914–1930 působil na postu ředitele kancléře spolkového vedení.¹⁸² Student Ansorge je tedy dobrým příkladem německého nacionalisty. Do budoucna by bylo dobré zodpovědět, kolik studentů mohlo takto vzejít z této školy a jak se mohly německé střední školy angažovat v nacionalistických hnutích.

---

¹⁸⁰ Austrian Centre for Digital Humanities and Cultural Heritage: *Österreichisches Biographisches Lexikon ab 1815* [online]. 2019 [cit. 2021-05-25]. Dostupné z: https://www.biographien.ac.at/oeb1/oeb1_W/Walzel-Wiesentreu_Peter_1882_1937.xml.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² BALCAROVÁ, Jitka. *"Jeden za všechny, všichni za jednoho!": Bund der Deutschen a jeho předchůdci v procesu utváření "sudetoněmecké identity"*. Praha, 2013, s. 386.

3.3.6 Julius Bauer (1887–1979)

Narodil se 14. srpna 1887 v Náchodě jako syn židovského právníka. Klášterní gymnázium absolvoval v roce 1905 a nastoupil na vídeňskou univerzitu ke studiím medicíny. Tuto školu úspěšně ukončil 25. listopadu 1910 a získal titul doktor medicíny. Po studiích pracoval v Innsbrucku jako asistent univerzitní kliniky a v roce 1914 pokračoval na vídeňské poliklinice. Jako endokrinolog a ústavní pracovník ukončil habilitační práci pro interní lékařství v roce 1919. Však docentem byl jmenován až v roce 1926. O dva roky později se stal vedoucím lékařského oddělení polikliniky, které se poté stalo známým školícím střediskem v Bauerových odborných oblastech.¹⁸³

Bauer byl v roce 1935 vyloučen z Německé společnosti pro vnitřní lékařství. V jednom z medicínských švýcarských článků přiznal, že je oponent „Zákona o prevenci dědičných nemocí.“ Následně byl v roce 1938 odvolán z funkce a vyloučen z vídeňské univerzity. Z důvodu tzv. „Anšlusu“ Rakouska byl nucen emigrovat do USA, kde si na přechodnou dobu jednoho roku našel práci na státní univerzitě v New Orleans a od roku 1941 do roku 1961 byl profesorem na Loma Linda University v Kalifornii. Po emigraci do USA mu bylo zrušeno občanství a odebrán vysokoškolský titul. Byl „nehodný“ akademického titulu německé univerzity. Po 12 letech mu akademický titul byl zpět vrácen, přesněji 15. května 1955.¹⁸⁴

---

¹⁸³ Universität Wien: *650 plus – Geschichte der Universität Wien* [online]. 2016 [cit. 2021-06-21]. Dostupné z: <https://geschichte.univie.ac.at/de/personen/julius-bauer-ao-univ-prof-dr>.

¹⁸⁴ Tamtéž.

4 Databáze a webová aplikace

V rámci praktické části je vytvořena databáze studentů a webová aplikace, která umožní zobrazení vložených informací. Databáze obsahuje tabulku, kam jsou ukládány informace absolventů klášterního gymnázia. Sledováno je datum a místo narození/úmrť, rok absolvování gymnázia, povolání a celkový život žáka, který je sepsaný ve spise Vincence Maiwalda OSB.¹⁸⁵ Webová aplikace obsahuje vyhledávací pole, které zajišťuje možnost prohledat databázi dle námi zvolených kritérií. Po vyhledání nám aplikace zobrazí v tabulce všechna dostupná data (ze stran studentů) a umožní nám širší pohled k jednotlivci.

Z literatury posloužily ke tvorbě databáze a webové aplikace následující práce: Vladimír Plecháč, *Databáze na webu: Visual FoxPro, Access, SQL Server*. a David Kroenke a David Auer, *Databáze*. Mimo jiné i zde bylo využito závěrečných prací příkladem od Karla Kvítka *Praktické využití jazyků HTML5, CSS3, JS a PHP* [online]¹⁸⁶ nebo také od Petra Šrutka, *Tvorba dynamických www stránek s využitím PHP, příloha* [online].¹⁸⁷ Viz seznam literatury na konci práce.

4.1 Příprava projektu

K tvorbě projektu posloužil program Sublime Text 3 (jako vývojové prostředí) pro přehledné psaní kódu v jazyku HTML5, CSS3, PHP (vše psáno převážně v anglické terminologii, kde není v kódu použita diakritika) a program XAMPP, který zajistil „webhosting“. Ten je zapotřebí k plnému využití jazyka PHP a poslouží k tvorbě databáze studentů. Oba tyto programy jsou volně dostupné na internetu a musí se stáhnout a nainstalovat do počítače.¹⁸⁸ Pro balíček XAMPP byla zvolena mnou určená cílová cesta na externí disk *A:\xampp*. V adresáři tohoto balíčku se nachází složka *htdocs* (*A:\xampp\htdocs*), kde vytvoříme novou složku, ve které budou obsaženy další soubory projektu.

---

¹⁸⁵ SOkA Náchod, Vincenc Maiwald, inv. č. 159, *Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium II.-VI. Theil Von 1880–1918*. Rukopisné poznámky chronologicky zaznamenávající absolventy klášterního gymnázia u mnohých s poznámkami sledující pokračování v kariéře.

¹⁸⁶ Dostupné na: <https://theses.cz/id/xe61a8/>.

¹⁸⁷ Dostupné na: <https://is.muni.cz/th/lhrfa/>.

¹⁸⁸ XAMPP - <https://www.apachefriends.org/index.html>, Sublime text - <https://www.sublimetext.com/>.

4.2 Základní informace

4.2.1 HTML5

Jazyk HTML definuje strukturu webových stránek a tvoří základ jejich tvorby. Označuje se jako značkovací, protože obsahuje množinu značek, kde většina z nich je párová. Párový tag, označen na začátku i na konci, definuje význam obsahu, který se v něm nachází. V jazyku HTML se však nalézají i tagy nepárové. Ty neobsahují koncový tag a nelze tak mezi ně vložit textový obsah.¹⁸⁹

4.2.2 CSS3

Jedná se o grafickou úpravu webových stránek, nazývajících se kaskádové styly. Syntaxe se skládá ze dvou částí – selektor a blok deklarací. Selektor ukazuje na HTML element, který má být graficky upraven. Blok deklarací ohraničený složenými závorkami nese vlastnosti a její hodnoty (popř. i více hodnot), mezi nimiž je dvojtečka.¹⁹⁰

4.2.3 PHP

PHP jazyk se nezpracovává na straně klienta či prohlížeče, ale na straně serveru. Úlohou klienta je poslat dotaz serveru, který ho zpracuje a následně odešle zpět klientovi. Umožňuje měnit data formou uložení, mazání či celkovou úpravou. PHP soubor nese příponu *.php* a čte se od shora dolů a je uložen v tagu `<?php ?>`.¹⁹¹

4.2.4 Databáze

Databáze nám zajistí udržení přehledu nějaké skutečnosti. Obsahuje tabulky, pomocí nichž ukládáme data do databáze. Správa a řízení databáze probíhá pomocí počítačových programů, které umožní zpracovávat a spravovat požadavky v jazyce SQL a pomocí i těchto příkazů SQL můžeme databázovou aplikaci číst či upravovat tato data.¹⁹²

---

¹⁸⁹ KVÍTEK, Karel. *Praktické využití jazyků HTML5, CSS3, JS a PHP* [online]. Praha, 2016 [cit. 2021-07-05]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/xe61a8/>. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Jiří Zumr., s. 3.

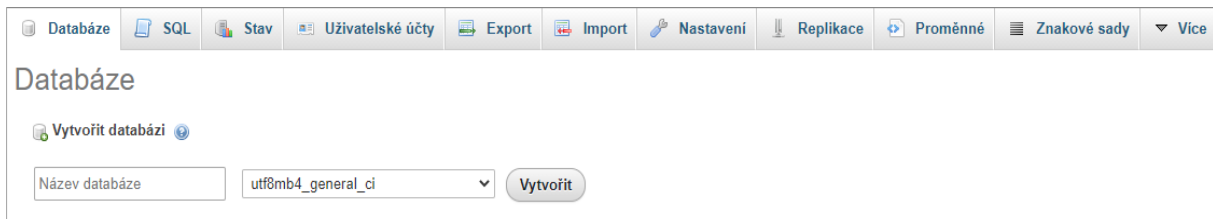
¹⁹⁰ Tamtéž, s. 10.

¹⁹¹ ŠRUTKA, Petr. *Tvorba dynamických www stránek s využitím PHP, příloha* [online]. Brno, 2010 [cit. 2021-07-05]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/lhrfa/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií. s. 3.

¹⁹² KROENKE, David a David J. AUER. *Databáze*. Brno, 2015.

4.3 Tvorba databáze

První částí je tvorba samotné databáze. Prvotně je zapotřebí v kontrolním panelu balíčku XAMPP zapnout moduly Apache a MySQL, které je potřeba ke správě databáze. V internetovém prohlížeči zadáme adresu *http://localhost/phpmyadmin/*, kde bude probíhat veškerá tvorba a úprava databáze. V navigaci webové stránky zvolíme možnost *Databáze*, kde zadáme název (v našem případě *studenti*) a klikneme na tlačítko vytvořit.

Obrázek 1 - Tvorba databáze

Tímto krokem se dostaneme do struktury databáze, kde je možno využít dalších možností správy. V našem případě použijeme funkci *Vytvořit tabulku* s názvem *student*. Pokud by byla vytvářena komplexnější databáze o vícero tabulkách, není plně vhodný stejný či podobný název tabulky a databáze.

Obrázek 2 - Tvorba tabulky databáze

Dalším krokem je vytvoření jednotlivých sloupců v tabulce, kde každý sloupec nese řádek s uchovanou informací. První sloupec nese hodnotu *id*, kde tato hodnota je zároveň primárním klíčem. V nastavení tohoto sloupce je nutné zvolit možnost *AUTO_INCREMENT*, které zajistí automatické vyplňování identifikační hodnoty. Ta musí být jedinečná pro každý záznam obsažený v tabulce, na který odkazuje, a zároveň nesmí obsahovat hodnotu *NULL*. Podoba identifikační hodnoty byla zvolena jako *integer*, tedy celočíselný datový typ.

Název	Typ	Délka/Množina	Výchozí	Porovnávání	Vlastnosti	Nulový	Index
id	INT		Žádná			☐	PRIMARY
jmeno	VARCHAR	30	Žádná			☐	---
příjmení	VARCHAR	30	Žádná			☐	---
datum_nar	DATE		Žádná			☐	---

Struktura

Obrázek 3 - Tvorba sloupců tabulky

Další sloupce jsou tvořeny na základě získaných informací z rukopisu od Vincence Maiwalda. Jedná se o jméno (*jmeno*), příjmení (*prijmeni*), datum narození (*datum_nar*) a datum úmrtí (*datum_umr*), místo narození (*misto_nar*) a místo úmrtí (*misto_umr*), rok maturity (*rok_matur*), povolání (*povolani*) a popis (*popis*). Datové typy jsou voleny na základě sledovaných informací. U dat je zvolen typ *date*, aby bylo možné lépe manipulovat s daty. Ve sloupci *popis* je zvolen typ *text* z důvodu větší délky řetězce (přesněji až 65535 bajtů) než příkladem *varchar* (maximum 255 bajtů).

V rámci datových typů je vhodné zvolit u *char*, *varchar*, *int* délku řetězce. Také je vhodné volit správně mezi *char* a *varchar*, aby databáze nebyla zbytečně zatížena dotazy a nezabírala zbytečně velký prostor.¹⁹³

Již v tuto chvíli by bylo možné začít vkládat data do vytvořené databáze. K vložení slouží příkaz jazyka SQL *INSERT INTO název tabulky (název sloupce) VALUES ('hodnota která se má vložit')*.¹⁹⁴ Příkladem by tato situace vypadala takto:

```
INSERT INTO student (jmeno, prijmeni, datum_nar, datum_umr, misto_nar, misto_umr, rok_matur, povolani, popis) VALUES ('Josef', 'Meyer', '4. 4. 1861', '21. 11. 1930', 'Hynčice', 'Neznámé', '1880', 'Lékař', 'Po studiích se stal primárním lékařem v Trutnově...')
```

Obrázek 4 - Ukázka SQL příkazu INSERT

Vypisovat tento příkaz při vkládání nového záznamu do tabulky by zabralo veliké množství času, a proto bude využit jiný systém ke vkladu dat do databáze. Tvorba a využití tohoto systému je popsána v další kapitole.

¹⁹³ KROENKE, David., AUER, David. *Databáze*. Brno, 2015, s. 135.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 145.

4.4 Tvorba webové aplikace

Webová aplikace slouží ke komunikaci klienta se serverem a databází. Aplikace je psána kódy HTML5, CSS3, PHP a umožní nám vkládat data do databáze a případně i data zobrazovat. HTML5 nám zajistí správné fungování webového rozhraní a bude zajišťovat hlavní kód webové stránky. Díky kaskádovým stylům CSS3 je možné stránku vzhledově upravit námi požadovaným kritériím a kód PHP zajistí komunikaci s vytvořenou databází.

4.4.1 Tvorba hlavičky webové stránky

Webová aplikace je sice tvořena z velké části HTML5 kódem, však vytvořený soubor bude mít příponu *.php*, jelikož v každém kódu bude obsažen kód php. Začneme s tvorbou souboru *connection.php*, který nám zajistí propojení webové aplikace se serverem a databází. V tomto souboru bude umístěn jednoduchý php kód:

```
<?php $connection = mysqli_connect("localhost","root","","studenti"); ?>
```

Obrázek 5 - PHP příkaz pro připojení k databázi

Příkaz pro připojení k databázi je umístěn hned na začátku každého kódu HTML stránky, aby server vykonal tuto akci jako první. V PHP kódu vytvoříme funkci (v našem případě je to funkce *\$connection*), která vyvolá příkaz k připojení MySQL databáze (*mysqli_connect*). Hodnoty v závorkách nám určují umístění databáze, přihlašovací údaje a jméno databáze. Databáze, která je využita k tomuto projektu, je zprovozněna na lokální síti počítače. Proto její cesta nese hodnoty *"localhost"* (hodnota místní sítě), *"root"* (přihlašovací údaj do databáze, root je brán náš počítač), následující prázdná hodnota *""* obsahuje heslo (v našem případě je databáze bez hesla) a poslední *"studenti"* je název databáze, ke které se má příkaz připojit. Po dokončení projektu bude databáze s webovou aplikací uložena na školní síť, proto tyto údaje bude zapotřebí přepsat na správné umístění databáze a serveru.

Další soubor, který vytvoříme, bude nést hlavičku stránky a pojmenujeme ho *head.php*. První část bude odkazovat na již vytvořený soubor *connection.php*, abychom nemuseli složitě při tvorbě nové stránky vypisovat kód pro připojení databáze. Zde bude použit příkaz `<?php require "connection.php";?>`, který odkáže na již vytvořený soubor a při chybě uživateli vypíše chybovou hlášku a proces zastaví.

Po PHP je nutné deklarovat, že se jedná o soubor html. To nám zajistí element `<!DOCTYPE html>`. Každý html soubor obsahuje základní prvky jako *html*, *head*, *body*, které nesou důležité prvky html stránky. Element *head* obsahuje prvek `<title>`, který obsahuje název stránky v hlavičce prohlížeče a je povinný pro kód html. Následným prvkem je tag `<meta>`. Ten obsahuje znakovou sadu, kterou tento soubor používá (UTF-8), dále může nést jméno autora, popis stránky nebo také klíčová slova. V rámci responzivního webu je nutné do *meta* tagu uvést kód `<meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1">`, který nám zajistí jiné chování stránky na jiných rozlišeních prohlížečů telefonů či tabletů.

V rámci elementu *head* je zde umístěn nepárový tag `<link>`. Ten nám zajistí napojení souboru kaskádových stylů CSS. U tohoto tagu musí být doplněna cesta k souboru (*href*) a atribut (*rel*), který zajistí vztah mezi HTML a souborem (přihadí určující hodnotu, že se jedná o kaskádový styl)

```
<link href="style.css" rel="stylesheet" type="text/css">
```

Obrázek 6 - Připojení souboru CSS

Dalšími rozšířeními, které obsahuje tento projekt, jsou Bootstrap nebo Javascript. Abychom je mohli využít, je zapotřebí napojit je na náš projekt pomocí atributu `<link>` a `<script>`.

Ve stejném souboru bude obsažen kód navigace stránky. Kód je potřeba oddělit od hlavičky html, a tak následný kód budeme psát do párového tagu `<body>`. Zde bude také využito rozšíření Bootstrap, které nám vytvoří základní kaskádové styly. Proto budou jednotlivé elementy vloženy do oddílů párového tagu `<div>`.

K tvorbě navigace stránky slouží element *ul* (neseřazený seznam) spolu s elementem *li* (jednotlivé položky). Aby bylo přesně dáno, že se jedná o navigaci, vloží se kód do tagu `<nav>`.

```

<nav class="navbar navbar-dark bg-dark navbar-expand-md fixed-top">
  <div class="container-fluid">
    <div class="collapse navbar-collapse" id="navbarResponsive">
      <ul class="navbar-nav ml-auto">
        <li class="nav-item">
          <a class="nav-link" href="index.php">Domů</a>
        </li>
        <li class="nav-item">
          <a class="nav-link" href="historie.php">Historie</a>
        </li>
        <li class="nav-item">
          <a class="nav-link" href="hledat.php">Vyhledávání</a>
        </li>
      </ul>
    </div>
  </div>
</nav>

```

Obrázek 7 - Ukázka kódu navigace stránky

Třída *class* nám vymezí jednotlivé elementy na sekce, které později můžeme upravit v souboru CSS a zároveň díky třídám může fungovat rozšíření Bootstrap. Element *a href* nás odkazuje na soubor, který se má otevřít a spustit při použití navigace stránky.

Soubor *head.php* budeme podobně jako *connection.php* vyvolávat na začátku každého souboru HTML, aby nemusel být pořád vypisován. To nám zajistí příkaz `<?php include "head.php";?>`. Podobně jako *require* nám příkaz *include* připojí daný soubor, však při chybě bude kód dále pokračovat.

4.4.2 Tvorba formuláře pro vklad dat do databáze

Abychom nemuseli vkládat informace zdlouhavou formou pomocí jazyka SQL v phpmyadmin, vytvoříme formulář, který poslouží k efektivnějšímu způsobu vkladu informací. Formulář nebude součástí výsledného projektu. Vytvoříme nový dokument, který pojmenujeme pro lepší orientaci *vklad.php*. Na začátek souboru odkážeme na vytvořenou HTML hlavičku s navigací.

Součástí je element `<input>`, který nám zajistí možnost vložit text a datum do formuláře. Abychom mohli rozlišit jednotlivé atributy, musíme u elementu `<input>` připsat atribut *type*. Budeme-li chtít vložit text, připišeme *type="text"* pokud datum, bude *type* dosahovat hodnoty *"date"*. Aby vše fungovalo správně, musí element `<input>` obsahovat atribut *name="název vkládané hodnoty (příklad – jmeno, prijmeni atd...)"*.

Takto vypíšeme kód pro všechny námi požadované a sledované informace, které chceme ukládat do vytvořené databáze. Kód obsahující element *input* musí být vložený mezi párový tag `<form>`. Tento tag následně musí obsahovat několik atributů, kterými určíme bootstrap třídu (`class="form"`). Dále určíme, jakou akci má formulář vykonat a odkážeme na nový soubor, kde bude napsaný požadovaný kód akce formuláře (`action="vlozeni.ins.php"`). A poslední atribut je metoda formuláře GET nebo POST. V našem případě bude použita metoda POST, která neukazuje data vložená do formuláře v adresáři URL (`method="POST"`). Aby byla možnost formulář odeslat, je nutné do formuláře vytvořit tlačítko *odeslat*. To nám zajistí kód:

```
<button class="btn btn-lg btn-primary btn-block" name="vlozit">Vložit</button>
```

Obrázek 8 - Kód pro vytvoření tlačítka

V kódu je zase obsažena Bootstrapová třída *class* a hodnota *name*, kterou je zapotřebí určit, aby při psaní PHP příkazu fungovalo odeslání formuláře.

Vytvoříme nový soubor *vlozeni.ins.php*, na který odkazuje akce formuláře. V tomto souboru bude obsažen kód, který nám zajistí vložení všech vypsanych dat formuláře do databáze. Prvně je nutné zase odkázat na již vzniklý soubor *connection.php*. Ten nám zajistí spojení s databází. Tentokrát však kód PHP bude pokračovat příkazem:

```
if(isset($_POST["vlozit"])) {
```

Obrázek 9 - Ukázka příkazu IF

V českém překladu tento příkaz znamená, že pokud se klikne na tlačítko vložit, provede se příkaz, který je sepsán v tagu *if*. Než budeme zapisovat data do databáze, je potřeba definovat proměnné obsažené ve formuláři. Proměnná bude definována pomocí `$`. Takto určíme všechny proměnné.

```
$jmeno = $_POST["jmeno"];  
$prijmeni = $_POST["prijmeni"];  
$datumnar = $_POST["datumnar"];  
$datumumr = $_POST["datumumr"];  
$mistonar = $_POST["mistonar"];  
$mistoumr = $_POST["mistoumr"];  
$rokmaturo = $_POST["rokmaturo"];  
$povolani = $_POST["povolani"];  
$popis = $_POST["popis"];
```

Obrázek 10 - Ukázka proměnných formuláře

Jelikož data odesíláme pomocí metody POST, budeme i odkazovat na formulář pomocí `$_POST ["název input hodnoty z formuláře"]`. Na řadu přijde SQL příkaz, který nám zapíše data do databáze.

Tento příkaz napíšeme pomocí PHP proměnné, kterou nazveme `$query`. Příkaz `$query` bude obsahovat hodnoty `INSERT INTO student ("název sloupce") VALUES ("sem budou vepsány vytvořené proměnné")`. Aby byl příkaz vykonán využijeme kód `mysqli_query` (`$connection`, `$query`). Tento příkaz spojí web s databází a provede zápis dat. Po vykonání příkazu by se nám objevila prázdná stránka. Abychom tomu předešli, odkážeme po vykonání příkazu uživatele zpět na stránku vložit. To provedeme příkazem `header("Location: ../nazevslozky/vlozeni.php")`.

4.4.3 Zobrazení dat z databáze

Pro zobrazení dat vytvoříme samostatnou stránku a tím i nový soubor, který pojmenujeme `hledat.php`. Stejně jako v ostatních souborech na začátku odkážeme na již vytvořený soubor `head.php`, který nám vytvoří hlavičku stránky a připojí se k databázi. Další části stránky bude vyhledávací pole, které nám usnadní hledání a vyfiltruje data z databáze. To nám zajistí formulář s jedním vstupem dat a tlačítkem. Formulář po stisknutí tlačítka (v našem případě není tlačítko zobrazeno a funkci zastává klávesa ENTER) provede požadovanou akci na odkazovaném souboru `search.php`.

```
<div class="container">
  <div class="row height d-flex justify-content-center align-items-center">
    <div class="col-md-6">
      <form class="form" action="search.php" method="POST"> <i class="fa fa-search"></i> <input type="text" class="form-control form-input" name="vyraz" placeholder="Jméno, příjmení, rok narození, rok maturity,...">
        <div class="input-group-append">
          <button id="button-addon1" type="submit" name="hledat" class="btn btn-link text-primary"></button>
        </div>
      </form>
    </div>
  </div>
</div>
```

Obrázek 11 - Pole určené pro hledání v databázi

Zde bude obsažený úplně stejný kód stránky `hledat.php`. Jedinou výjimkou bude PHP kód, který se postará o vyhledání a filtraci dat z databáze. Zde je použit opět příkaz `if`. Pokud bude použito tlačítko (ENTER), vykoná se příkaz SQL, kde se zadaná hodnota bude hledat ve všech řádcích tabulky. V rámci příkazu SQL je nově použito doplnění o atributy `WHERE`, `LIKE` a `OR`. V překladu: *Hledáme všechno z tabulky student, kde hodnota sloupců je podobná jako hledaný výraz.*

```

<?php
if (isset($_POST['hledat'])) {
    $search = mysqli_real_escape_string($connection, $_POST['vyraz']);
    $sql = "SELECT * FROM student WHERE jmeno LIKE '%$search%' OR prijmeni LIKE '%$search%' OR datum_nar LIKE
    '%$search%' OR datum_umr LIKE '%$search%' OR misto_nar LIKE '%$search%' OR misto_umr LIKE '%$search%' OR
    rok_matur LIKE '%$search%' OR povolani LIKE '%$search%' ";
    $result = mysqli_query($connection, $sql);
    $queryResult = mysqli_num_rows($result);
}

```

Obrázek 12 - PHP kód, který hledá data v databázi

Vyhledaná data se nám budou zobrazovat v tabulce. K vytvoření HTML tabulky použijeme tag `<table>`, ve kterém vytvoříme tagem `<thead>`, `<tr>` a `<th>` hlavičku tabulky. Atribut `<tr>` nám vytvoří nový řádek do kterého vytvoříme sloupce `<th>`. Stejně jako u všech ostatních elementů vložíme vše pod jednotlivé třídy v rámci použití kaskádových stylů CSS3 a Bootstrap.

```

<div class="table-responsive">
  <table class="table align-items-center table-flush">
    <thead class="thead-light">
      <tr class="bg-light">
        <th scope="col" width="5%">Jméno</th>
        <th scope="col" width="20%">Příjmení</th>
        <th scope="col" width="15%">Datum narození</th>
        <th scope="col" width="10%">Datum úmrtí</th>
        <th scope="col" width="15%">Datum maturity</th>
        <th scope="col" width="20%">Povolání</th>
        <th scope="col" width="20%"></th>
      </tr>
    </thead>

```

Obrázek 13 - Tvorba html tabulky

Tagem `<tbody>` vytvoříme tělo tabulky, ve kterém se budou zobrazovat data z databáze. HTML kód pro tělo tabulky však bude umístěn v následném PHP kódu.

```

<tbody>
<?php
$query = "SELECT * FROM student";
$result = mysqli_query($connection, $query);
$resultCheck = mysqli_num_rows($result);

if ($resultCheck > 0) {
    while($row = mysqli_fetch_assoc($result)) {
        echo
            "<tr>
            <td>" . $row["jmeno"] . "</td>
            <td>" . $row["prijmeni"] . "</td>
            <td>" . $row["datum_nar"] . "</td>
            <td>" . $row["datum_umr"] . "</td>
            <td>" . $row["rok_matur"] . "</td>
            <td>" . $row["povolani"] . "</td>
            <td> <a href='popis.php?id=" . $row["id"]."' . $row["prijmeni"] . "'>Více</a> </td>
            </tr>";
    }
    echo "</table>";
}
else {
    echo "žádný výsledek";
};
?>
</tbody>

```

Obrázek 14 - PHP tělo tabulky

Proměnná *\$query* nese SQL příkaz, který nám vybere všechna data obsažená v naší databázi tabulky *student*. Následně se tento příkaz musí provést, to učiní proměnná *\$result*, která vykoná spojení s databází a pokyn proměnné *\$query*.

Třetí proměnná *\$resultCheck* zajistí kontrolu, kolik výsledků bylo nalezeno. Tuto hodnotu následně využijeme v příkazu *if*. Pokud je hodnota *\$resultCheck* větší než nula, tak se následující příkaz bude opakovat pomocí elementu *while* pro každou nalezenou hodnotu ze sloupce tabulky databáze, kterou následně převede do proměnné *\$row*. Vše bude vypsáno pomocí příkazu *echo* do těla tabulky, však na místo konkrétních dat, zde budou hodnoty vypsány pomocí proměnné *\$row*, která odkazuje na sloupec tabulky.

Aby bylo možné zobrazit podrobnější informace z databáze, přidáme sloupce s názvem *Popis*, kde bude možné rozkliknout vyhledanou osobu a zobrazit si všechna nalezená data. Odkaz vytvořený pomocí příkazu *<a href>* obsahuje soubor, který se má otevřít a zároveň zaznamená díky proměnné hodnoty *id* a *prijmeni* osoby, u které byla rozkliknuta možnost *Více*. Jelikož jsou všechny zde použité tagy párové, je zapotřebí všechny ukončit. Objevuje se zde atribut *else*, který vykoná příkaz *echo* "žádný výsledek" pokud nenajde žádnou hodnotu v tabulce.

Dalším souborem bude *popis.php*. Ten ponese tabulku s konkrétnějšími informacemi získaných z tabulky databáze. Tento soubor bude obsahovat stejné vyhledávací pole jako v ostatních souborech určených k vyhledávání. Tímto krokem bude uživatelsky přívětivější hledání dat. Díky zaznamenanému *id* z minulé tabulky, je možné přímo dohledat pomocí SQL příkazu všechny ostatní informace. I zde je použito doplnění příkazu o atribut *WHERE*, kam dosadíme sledované *id*.

```
<?php

$ids = $_GET['id'];

$sql = "SELECT * FROM student WHERE id = '$ids'";
$result = mysqli_query($connection, $sql);
$resultCheck = mysqli_num_rows($result);

if ($resultCheck > 0) {
    while($row = mysqli_fetch_assoc($result)) {
        echo
        "<h3> " . $row['jmeno'] . " " . $row['prijmeni'] . " </h3>
        <p><b> Datum narození:</b> " . $row['datum_nar'] . " </p>
        <p><b> Datum úmrtí:</b> " . $row['datum_umr'] . " </p>
        <p><b> Místo narození:</b> " . $row['misto_nar'] . " </p>
        <p><b> Místo úmrtí:</b> " . $row['misto_umr'] . " </p>
        <p><b> Rok maturity:</b> " . $row['rok_matur'] . " </p>
        <p>" . $row['popis'] . " </p>
        ";
    }
}

?>
```

Obrázek 15 - Kód pro zobrazení popisku studentů

4.4.4 Doplnění webové aplikace o základní informace o gymnáziu

Aby byla webová aplikace úplná, vytvoříme ještě titulní stránku a stránku s historií gymnázia. Utvoříme nový soubor *index.php* a jako vždy na začátku přiřadíme k souboru druhý: *head.php*. Pomocí Bootstrapu vytvoříme slider, na kterém se budou zobrazovat fotografie s užitečnými informacemi. Pod sliderem bude umístěn blok nesoucí informace o významných studentech klášterního gymnázia. Podobně jako u slideru vše bude tvořeno pomocí Bootstrapu, párových tagů (*div*, *h1*, *h2*, *p*) a nepárových tagů (*img*, *hr*).

4.4.5 Úprava projektu kaskádovými styly

V souboru *style.css* je upravován vzhled stránky a každé částí v ní obsažené.

```
body {  
  padding-bottom: 3rem;  
  background: #d1d5db;  
}  
.navbar {  
  position: relative;  
  
}  
.height {  
  height: 30vh;  
}  
.form-control {  
  margin-top: 10px;  
  
}  
.form .fa-search {  
  position: relative;  
  left: 10px;  
  color: #9ca3af;  
}  
.form span {  
  position: absolute;  
  right: 10px;  
  border-left: 1px solid #d1d5db  
}
```

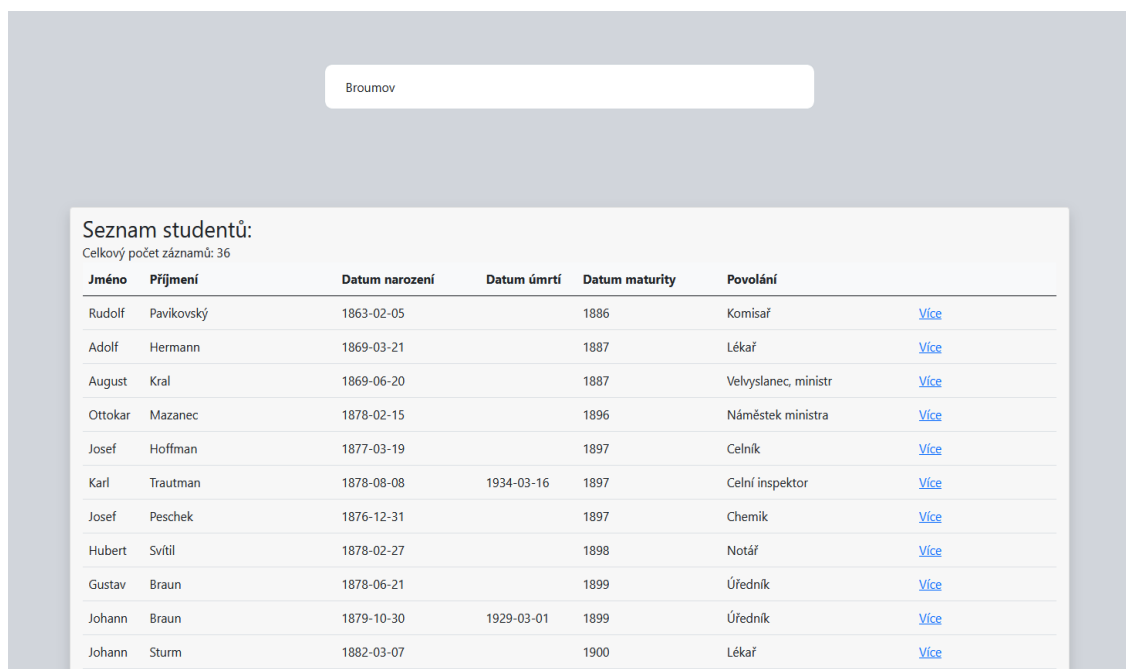
Obrázek 16 - Ukázka kaskádových stylů

Aby bylo možné upravit kaskádovými styly upravit vše co chceme, musí se ten daný segment označit. V HTML můžeme udělat vícero způsoby – atributem *class* nebo *id*. V kódu CSS se potom ona sekce označí tečkou či křížkem. Tato podkapitola je pouze ukázkou a nepojednává o každém využitém prvku a úpravě celého projektu.

4.5 Výsledný tvar

Webová aplikace s databází je určena pro další vědeckou práci a kapitola 4 pouze naznačuje některé možné záležitosti, které jejich pomocí lze sledovat. Do budoucna je možné databázi rozšířit o dalších údajů zaměřující se na všechny studenty gymnázia a gymnázium samotné. Kupříkladu by se mohlo jednat o doplnění jmen rodičů, společenské postavení, identifikace jednotlivých tříd (tedy i spolužáků) a mnoho dalších.

Na přiložených obrázkových přílohách jsou ukázky vyhledávacích možností databáze. Jedná se o studenty pocházející z jedné obce, maturanty v jednom roce, následné povolání či medailonek jednoho absolventa.

Broumov

Seznam studentů:
Celkový počet záznamů: 36

Jméno	Příjmení	Datum narození	Datum úmrtí	Datum maturity	Povolání	
Rudolf	Pavikovský	1863-02-05		1886	Komisař	Více
Adolf	Hermann	1869-03-21		1887	Lékař	Více
August	Kral	1869-06-20		1887	Velvyslanec, ministr	Více
Ottokar	Mazanec	1878-02-15		1896	Náměstek ministra	Více
Josef	Hoffman	1877-03-19		1897	Celník	Více
Karl	Trautman	1878-08-08	1934-03-16	1897	Celní inspektor	Více
Josef	Peschek	1876-12-31		1897	Chemik	Více
Hubert	Svítíl	1878-02-27		1898	Notář	Více
Gustav	Braun	1878-06-21		1899	Úředník	Více
Johann	Braun	1879-10-30	1929-03-01	1899	Úředník	Více
Johann	Sturm	1882-03-07		1900	Lékař	Více

Obrázek 17 - Ukázka místa původu – Broumov

Benediktin

Seznam studentů:

Celkový počet záznamů: 9

Jméno	Příjmení	Datum narození	Datum úmrtí	Datum maturity	Povolání	
Jaroslav	Remeš	1860-12-20	1930-07-19	1881	Benediktin	Více
Fridolin	Maiwald	1862-12-11	1951-11-07	1882	Benediktin, profesor	Více
Florian	Franz	1880-12-29		1901	Benediktin	Více
Maxmilian	Schweidler	1883-01-15		1902	Benediktin	Více
Anton	Kollert	1882-05-27		1902	Benediktin	Více
Josef	Březnovski	1883-05-16	1934-07-19	1903	Benediktin	Více
Alfons	Herrmann	1885-04-14		1906	Benediktin	Více
Julius	Prause	1887-02-03		1907	Benediktin	Více
Josef	Jakisch	1887-08-04		1908	Benediktin	Více

Obrázek 18 - Ukázka povolání – Benediktin

Seznam studentů:

Celkový počet záznamů: 15

Jméno	Příjmení	Datum narození	Datum úmrtí	Datum maturity	Povolání	
Josef	Bernard	1885-12-01		1902	Profesor	Více
Friedrich	Bradler	1882-05-15	1918-01-01	1902	Prefekt	Více
Viktor	Maiwald	1882-11-29		1902	Účetní	Více
Maxmilian	Schweidler	1883-01-15		1902	Benediktin	Více
Adolf	Seidel	1883-09-13	1918-07-19	1902	Redaktor a básník	Více
Anton	Seidel	1882-05-09		1902	Notářská zástupce	Více
Arnold	Wanitschke	1882-05-14		1902	Přírodovědec	Více
Karl	Weebl	1883-09-21		1902	Profesor	Více
Bruno	Weis	1884-07-19		1902	Profesor	Více
Stephan	Weisser	1882-12-26	1933-01-20	1902	Profesor	Více
Ottomar	Wotrubek	1881-04-20		1902	Lékař	Více
Rudolf	Zelinka	1883-07-24		1902	Profesor	Více
Otokar	Čížek	1883-10-27		1902	Úředník	Více
Anton	Kollert	1882-05-27		1902	Benediktin	Více
Johann	Lirk	1882-07-24	1929-04-20	1902	Lékařník	Více

Obrázek 19 - Hledání absolventů, kteří maturovali v roce 1902

Významní studetní klášterního gymnázia v Broumově

Franz Tölg (1877–1917)

Narozen v Martínkovicích 21. května 1877 rodině farmáře. Úspěšně absolvoval gymnázium v roce 1898 a pokračoval na univerzitu ve Vídni ke studiu přírodopisu. Zde ji v roce 1904 úspěšně dokončil. Po studiích začal vyučovat na Maximiliansgymnasium ve Vídni. Od roku 1907 se stal profesorem na Státním gymnáziu Františka Josefa, a i tímto rokem započal entomologický výzkum. Dále ve svém výzkumu a působení v Žatci studoval hmyz, pícniny a jejich škůdce. Zkoumal veškerá stadia vývoje těchto škůdců a jejich stravovací návyky. Díky hloubkovému výzkumu se mu podařilo objevit nový druh škůdce, který napadl žateckou chmelnici a podařilo se mu láný uchránit před zničením. Při začátku války nastoupil na vojenskou službu jako vojenský důstojník v oddělení pobřežní obrany. Konce války se nedožil, zemřel na následek železniční nehody 8. dubna 1918.

Obrázek 20 - Významný absolvent gymnázia

V rámci databáze se nabízí porovnání i s jinými institucemi, pokud by však ostatní nabízely takové databáze. Mimo porovnání se nabízí další propojování s jinými aplikacemi, například s on-line matrikami. Pohledem na výsledná data lze předpokládat využitelnost pro regionální dějiny zaměřené na Broumovsko či dějiny vzdělanosti v českých zemích.

Závěr

Překládaná práce nabízí možný pohled na broumovské klášterní gymnázium především prostřednictvím jeho studentů v letech 1880 až 1918. Podkladem pro tento pohled je kompletní seznam těchto studentů v podobě databáze a webové aplikace. Práce nejprve stručně poukazuje na historický vývoj zřizovatele této vzdělávací instituce do 20. století. Pokračuje detailnějším pohledem na gymnázium nejen z hlediska historického vývoje, ale i přiblížením tohoto institutu na základě složení pedagogického sboru, organizací výuky, či financování školy. Hlavní částí práce jsou zpracována a dle možnosti interpretována data získaná z rukopisných a tištěných pramenů.

Na gymnáziu ve zkoumaném období nastoupilo do prvního ročníku 1128 žáků. Překvapivým údajem je počet těch, kteří přistoupili za sledované období k maturitní zkoušce. Jednalo se pouze o 397 studentů. Tento cca třetinový počet si vyžádá ještě bližší zkoumání. Dalším zjištěním, které vyplývá z výzkumu je, že studenti pocházející z Broumova zastupovali pouze 16,7 % z počtu nastupujících žáků do prvního ročníků. Vezme-li se počet obyvatel tohoto zmiňovaného území, jednalo se jen o 0,5 % lidí, kteří přišli studovat na tuto instituci. Na klášterním gymnáziu nestudovali pouze katoličtí občané. Dle výročních zpráv tuto skupinu tvořilo „jen“ 84 % žáků. Zbýlých 16 % tvořili Židé a evangelíci. Přesnější zastoupení Židů sčítalo 58 studentů a evangelíků 21 žáků. Další sledovanou kategorií bylo placení školného. I zde byla nalezena nečekaná informace, že značná část studentů byla osvobozena od placení finanční částky výše školného – jednalo se v průměru o 100 žáků na pololetí. Přesto, dle zjištěných údajů, gymnázium zřejmě finanční nouzi netrpělo, např. mezi občany Broumova bylo značně populární v rámci poskytnutých darů jak hmotných, tak i finančních. Práce sleduje i vybrané absolventy klášterního gymnázia z pohledy jejich budoucího zaměření. Ačkoli se jednalo o církevní školu, většina absolventů se zaměřila na světskou kariéru. Nejčastějšími profesemi, které můžeme vystopovat, byl středoškolský profesor, lékař či státní úředník. Pouze malé procento žáků pokračovalo v kariéře církevní, vstupem do benediktinského řádu, nebo kněžským svěcením.

Problematických aspektů při výzkumu bylo hned několik. Největším úskalím byl jazyk pramenů, jenž byl výhradně německý. Zvláště pak u rukopisu Vincence Maiwalda OSB, kdy byl místy pramen nečitelný. Druhým problematickým segmentem byl velice široký rozsah informací obsažený ve výročních zprávách gymnázia, které nebyly stoprocentně využity a nabízejí tak další možnosti využití. Takto lze vysledovat personální obsazení pedagogického sboru či vystopovat vnější podporovatele studentů. Kupříkladu známým podporovatelem studentů byl místní podnikatel Josef Schroll.

Podobným směrem by se mohl výzkum zaměřit na srovnání s jinými vzdělávacími institucemi. Do budoucna se výsledná databáze může rozšířit o několika údajů, však tato hypotéza záleží na podrobnějším průzkumu.

Tato práce snad může posloužit k celkovému poznání vzdělání na broumovské klášterní škole ve sledovaném období. Zároveň vede k jistému poznání regionálních dějin i dějin Němců v českých zemích. Sestavením podobných databází by výzkum nadále mohl probíhat jak v Broumově (sestavení seznamu studentů pro 1. republiku), tak i v jiných institucích. Zajímavé by mohlo být srovnání s jinými východočeskými gymnázii (Hradec Králové či Nový Bydžov), ale i jinými v českých zemích, například církevních původů (Chomutov a jiné).

Použité zdroje

Prameny

1. Uložené v paměťových institucích

Státní okresní archiv Náchod

Fond Vincence Maiwalda

Geschichte des öffentl. Stiftgymnasiums in Braunau – Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium II. – VI. Theil Von 1880–1918, inv. č. 159.

1. Tištěné

Císařský patent ze dne 8. dubna 1861: Zřízení evangelické církve ze dne 9. prosince 1891 ve znění platném od vyhlášení změn Nejvyšším rozhodnutím ze dne 11. července 1913 zeměpansky potvrzených a jiné, Vídeň: C. k. evang. vrchní církevní rada a. a. h. v. 1913. [cit. 2021-6-25]. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:f9c565b0-d50e-11e5-964f-005056825209>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1880. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:43f5c31b-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1886. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:4730ca37-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1887. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:4b25ab5d-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1888. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:4d5c129b-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1892. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:4fea37c3-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1893. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:5214b927-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1894. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:55d43269-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1895. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:587bd215-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1896. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:5cd5b6c5-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1897. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:5f6b7c2b-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1898. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:64911535-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1899. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:6956db3f-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1900. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:6c240453-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1901. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:70029e6f-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1903. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:794a699d-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1903. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:794a699d-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1905. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:7dd56f7d-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1906. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:82827d35-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1907. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:84d1ebb9-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1908. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:8799215d-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1909. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:8d2f569d-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1910. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:9126f5fd-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1911. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:9439b4a5-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Reginahradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1912. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:98bccc3f-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1913. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:9d6014fb-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1914. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:a0845fcb-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1915. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:a46e4395-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1916. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:a7754261-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1917. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:ab3d9559-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Juventus gymnasii Braunensis e moribus et progressu in literis censa: exeunte anno scholastico. Regínaehradecii: Typis Francisci Salesii Bauczek, 1918. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:adf588c1-316f-11e7-bc1a-00155d012102>.

Periodika

Braunauer Amtsblatt: Broumovský úřední list [online]. 16. Broumov, 1886 [cit. 2021-7-6]. Dostupné:

<https://books.google.cz/books?id=BVVdAAAAcAAJ&pg=PA35&dq=gymnasium+braunau&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwibwvPqlsfuAhUmtYsKHTdbB5A4ChDoATAJegQIAhAC#v=onepage&q&f=false>.

Sborník ministerstva školství a národní osvěty. Ministerstvo, školské úřady, vysoké, střední a odborné školství. Jg. IV. Praha, 1924.

ŠRÁMEK, J. Opat Bavor z Nečtin a vývoj břevnovského klášterství v době posledních Přemyslovců se zřetelem k severovýchodním Čechám In.: Východočeský sborník historický. Pardubice: Východočeské muzeum, č. 31, s. 95-96.

Literatura

Monografie, studie, články, hesla v encyklopediích

BARTÚŠEK Václav, *Pobělohorské školní řády v českých zemích*, Praha 1986.

BALCAROVÁ Jitka, *"Jeden za všechny, všichni za jednoho!": Bund der Deutschen a jeho předchůdci v procesu utváření "sudetoněmecké identity"*, Praha 2013.

Evangelický církevník: časopis věnovaný zájmům evanjelické církve A. V. v zemích koruny České a koruny Uherské, Nové Město nad Metují 1882. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:a4566e00-7572-11e9-b266-005056827e51>.

HERBEN, Jan. *Otázka náboženská v našem probuzení*. Praha, 1927. [cit. 2021-6-12]. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:9d7c5360-2428-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f>.

HOCH, Karel. *Alois Rašín, jeho život, dílo a doba*. Praha, 1934

KOLDA Jindřich a BOLOM – KOTARI Martina, *Osudy broumovské konventní knihovny*. In: *Knihovny benediktinských klášterů Broumov a Rajhrad: katalog k výstavě*, 2019.

KROENKE David a AUER David, *Databáze*, Brno 2015.

MAIWALD Vincenc, *Geschichte des öffentlichen Stiftsgymnasiums in Braunau*, Wien 1912.

MATAUSCHEK Timotheus, *Geschichte des Gymnasiums der Benediktiner in Braunau zugleich ein Umriß der Gymnasial – Lehrverfassung seit 1775 in den deutsch-slavischen Königreichen und Ländern des Kaiserthumes Oesterreich*, Praha 1863.

Ottův slovník naučný, Desátý díl, Praha 1896.

SUKOVÁ Petra, *Benediktinské gymnázium v Broumově v letech 1775–1810*. In: *Minulost, současnost a budoucnost gymnaziálního vzdělávání*, Semily 2000.

ŠRÁMEK Josef, *Břevnovské opatství ve středověku: Břevnov, Rajhrad, Police nad Metují a Broumov*, Praha 2016.

VILÍMKOVÁ Milada a PREISS Pavel, *Ve znamení břevna a růží: historický, kulturní a umělecký odkaz benediktinského opatství v Břevnově*, Praha 1989.

Absolventská práce

BURIANOVÁ Eva, *Vývoj nejdůležitějších právních norem ve školství na našem území od roku 1774* [online], Olomouc 2016 [cit.2021-6-28]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/sk5g0d/17867583>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd. Vedoucí práce Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.

DOBIÁŠOVÁ Tereza, *Židé na Náchodsku od počátku 20. století do roku 1939* [online], Hradec Králové 2017 [cit. 2021-7-7]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/dafe3f/22994833>. Bakalářská práce. Univerzita Hradce Králové.

CHMELÍK Luboš, *Vývoj školské správy na našem území* [online], Brno 2010 [cit. 2021-7-8]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/xupof/Bakalarska_prace_na_tema_Vyvoj_skolske_spravy_na_nasem_uzemi.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

KABELE Jiří, *Proměny modelu maturitní zkoušky v České republice* [online], Praha 2015 [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/79760/DPTX_2013_2_11410_0_41560_1_0_155340.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

KOLÁČKOVÁ Ilona, *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera*[online], Brno 2007 [cit. 2021.02.02]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/entp8/Bakalarska_diplomova_prace.doc.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.

KVÍTEK Karel, *Praktické využití jazyků HTML5, CSS3, JS a PHP* [online], Praha 2016 [cit. 2021-07-05]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/xe61a8/>. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

ŠIKOVÁ, Kateřina. *Alois Rašín a jeho role v rámci první republiky*. [online]. Plzeň, 2017. [cit. 2021-07-26]. Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/26952/1/DP_SIKOVA.pdf. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická.

ŠRUTKA Petr, *Tvorba dynamických www stránek s využitím PHP, příloha* [online], Brno 2010 [cit. 2021-07-05]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/lhrfa/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií.

Webové zdroje

ALTMANOVÁ Martina, *Vývoj a struktura obyvatelstva na Broumovsku* [online], Brno 2012 [cit. 2021-07-26]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/d2hyr/BP_-_Almannova.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

Austrian Centre for Digital Humanities and Cultural Heritage: *Österreichisches Biographisches Lexikon ab 1815* [online]. [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.biographien.ac.at/oebl/oebl_T/Toelg_Franz_1877_1917.xml.

Austrian Centre for Digital Humanities and Cultural Heritage: *Österreichisches Biographisches Lexikon ab 1815* [online]. [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: https://www.biographien.ac.at/oebl/oebl_W/Walzel-Wiesentreu_Peter_1882_1937.xml.

Břevnovský klášter, *Břevnovský klášter v 18. a 19. století* [online]. [cit. 2021-7-17]. Dostupné z: <https://www.brevnov.cz/cs/benediktini-a-brevnovsky-klaster/brevnovsky-klaster-v-18-a-19-stoleti>.

Břevnovský Klášter, *Broumovský klášter do roku 1950* [online]. [cit. 2021-7-17]. Dostupné z: <https://www.brevnov.cz/sprava/resources/broumovsky-klaster-do-roku-1950-3.pdf>.

Klášter Broumov, *Kláštevní gymnázium* [online]. [cit. 2021-2-02]. Dostupné z: <https://www.klasterbroumov.cz/cs/klasterni-gymnazium>.

Město Broumov, *Historie města* [online]. 19. 4. 2012 [cit. 2021-7-10]. Dostupné z: <https://m.broumov-mesto.cz/historie-mesta/d-2516>.

Národní archiv, *Z historie archivu* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.nacr.cz/o-nas/historie>.

Sčítání lidu. *Naši nebo cizí?: Židé v českém 20. století* [online]. [cit. 2021-6-30]. Dostupné z: <http://www.nasinebocizi.cz/metodicke-materialy/scitani-lidu/>

Universität Wien: *650 plus – Geschichte der Universität Wien* [online]. 2016 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://geschichte.univie.ac.at/de/personen/julius-bauer-ao-univ-prof-dr>.

VODOCHODSKÁ Eva, *Vincenc Maiwald*, Maiwaldova Akademie: Klášter Broumov [online]. [cit. 2021-6-30]. Dostupné z: <https://ma.klasterbroumov.cz/cs/vincenc-maiwald-1>.

ŽUPANIČ Jan, *August Kral*, Nová šlechta v českých zemích a poddunajské monarchii [online]. [cit. 2021-6-30]. Dostupné z: <http://novanobilitas.eu/rod/kral>.

Textové přílohy

Příloha 1 - Podrobný popis vyučovacích předmětů.

Prvotním vyučovacím předmětem byla výuka náboženství, kde vyučující měl za úkol vysvětlit žákům fungování a princip katolické víry. Mimo jiné probírali prvky a znaky této víry, Starý a Nový zákon či celkovou existenci a mrav katolické církve. Předmět se vyučoval převážně po celou dobu okolo dvou hodin týdně ve všech ročnících.¹⁹⁵

Ve výuce však bylo více vědních či technických oborů. U studentů byl budován historický přehled výukou historie a geografie. Samotná historie byla učena pouze pro druhý a třetí ročník, kde byl kladen důraz na přehled starověku a středověku s dějinami rakouského státu. Ve zbylých ročnících se tyto dva předměty spojily v jeden. Takováto výuka byla svou rozsáhlostí rozdělena do pololetí. V prvním se bral ohled převážně na výuku historie a ve druhém pololetí se připojil zmiňovaný zeměpis.¹⁹⁶

Poměrně rozsáhlým předmětem byla matematika. Obsah hodin byl rozdělen na dvě sekce, které tvořily aritmetiku a geometrii. Výuka probíhala ve všech ročnících a učivo bylo svým obsahem a obtížností přizpůsobeno každé třídě. Od základních čísel, zlomků, čar a přímek po účetní operace, rovnice s několika neznámými či stereometrie, trigonometrie nebo analytická geometrie.¹⁹⁷

Dalším předmětem probíraném na gymnáziu byla přírodověda. Výuka neprobíhala plně na celé škole, byla vymezena pouze studentům prvního, druhého, pátého a šestého ročníku. Výuka se zaměřila na botaniku, faunu a mineralogii. Ve vyšších ročnících se k těmto odvětvím připojily vztahy mineralogie s geografíí či botaniky s paleontologií.¹⁹⁸

Technickým oborem, který zde byl jako poslední vyučován, byla fyzika. Výuka probíhala od tercie do oktávy s vynecháním výuky v kvintě a sextě. Učební látkou byly obecné vlastnosti těles či pohyb pevných, kapalných a plynných látek. Po takovémto úvodu se stala hlavní tematikou optika, magnetismus, elektřina a chemie. V neposlední řadě bylo zahrnuto do učebního plánu vlnění, akustika, astronomie a základní chemické jevy.¹⁹⁹

---

¹⁹⁵ RG, 1880, s.II – s. VII.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

Posledním sektorem povinných předmětů jsou jazyky. Velký důraz byl obzvláště kladen na latinu. Důvodem byla komunikace s řeholními bratry a bratry laiky. Někteří stále i vyučoval latinou místo úředního jazyka.²⁰⁰ Latina nebyla jediným jazykem, který se zde vyučoval. Jednalo se také o němčinu a řečtinu. Základy výuky těchto jazyků se výrazně nelišily. Bylo zapotřebí studenty seznámit se základními slovíčky a tvorbou slov a vět. Učitelé také požadovali od žáků určitou praxi čtíva, recitace a překladu. Jediným rozdílným faktorem ve výuce jazyků byla výuka literatury v jazyce německém.²⁰¹

Příloha 2 - Popis volitelných předmětů

Mimo hlavní výuku bylo nabízeno studentům možnosti vzdělat se v jiných oblastech zaměření. Sem se řadily předměty jako český a francouzský jazyk, stenografie, kaligrafie, zpěv, kresba či tělesná cvičení.²⁰²

U českého jazyka se výuka rozdělila na dvě části, pro německy hovořící a česky hovořící studenty. V ročenkách gymnázia se lze dočíst od roku 1897, že se český jazyk stal povinným předmětem.²⁰³ Lze nejspíše očekávat úpravu výuky na vzniklá nařízení z roku 1897, kdy byla čeština zrovnoprávněna s němčinou a zavedena coby vnitřní úřední řeč.²⁰⁴ Podobně jako u všech jazykových předmětů byl kladen důraz na základní gramatiku, slovíčka, nebo také překlad. Ve vyšších ročnících se probírané učivo obohatilo o českou literaturu, která byla určena pouze pro českou skupinu. Také zde byla probírána historie Českého státu.²⁰⁵

---

²⁰⁰ MATAUSCHEK, T, *Geschichte des Gymnasiums der Benediktiner in Braunau*, s. 17.

²⁰¹ RG, 1880, s. II – s. V.

²⁰² Tamtéž, 1880–1918.

²⁰³ Tamtéž, 1897, s. 41.

²⁰⁴ NOVOTNÁ Veronika, *Badeniho jazyková nařízení a jejich dopad na vztahy Čechů a Němců v českých zemích* [online]. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2015 [cit. 2021-4-18]. Dostupné z:

<https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/19377/1/Novotna%20Veronika%20Badeniho%20jazykova%20narizeni.pdf>.

²⁰⁵ RG, 1897, s. 65.

Obrazové příloh

Příloha 3 - Julius Bauer – absolvent klášterního gymnázia	71
Příloha 4 - August Ritter von Kral – absolvent klášterního gymnázia.....	72
Příloha 5 - Franz Tölg – absolvent klášterního gymnázia.....	73
Příloha 6 - Ředitel gymnázia Vincenc Maiwald	74
Příloha 7 - Pohled na klášterní gymnázium 1	75
Příloha 8 - Pohled na zahradu klášterního gymnázia	75
Příloha 9 - Pohled na klášterní gymnázium 2	76
Příloha 10 - Ukázka učebních pomůcek z roku 1880.....	77
Příloha 11 - Ukázka rukopisu Vincence Maiwalda.....	78

Soupis obrazových příloh

Příloha 3 – Julius Bauer, absolvent klášterního gymnázia. (Převzato z: https://gedenkbuch.univie.ac.at/index.php?person_single_id=32769)

Příloha 4 – August Ritter von Kral, absolvent klášterního gymnázia. (Převzato z: <https://bruckemagazin.at/august-ritter-von-kral>)

Příloha 5 – Franz Tölg, absolvent klášterního gymnázia. (Převzato z: https://www.zobodat.at/biografien/VZBG_67_1917_0220-0223_Toelg_Franz.pdf)

Příloha 6 – Ředitel gymnázia Vincenc Maiwald. (Převzato z: RG 1936/37)

Příloha 7 – Pohled na klášterní gymnázium (Převzato z: RG 1932/33)

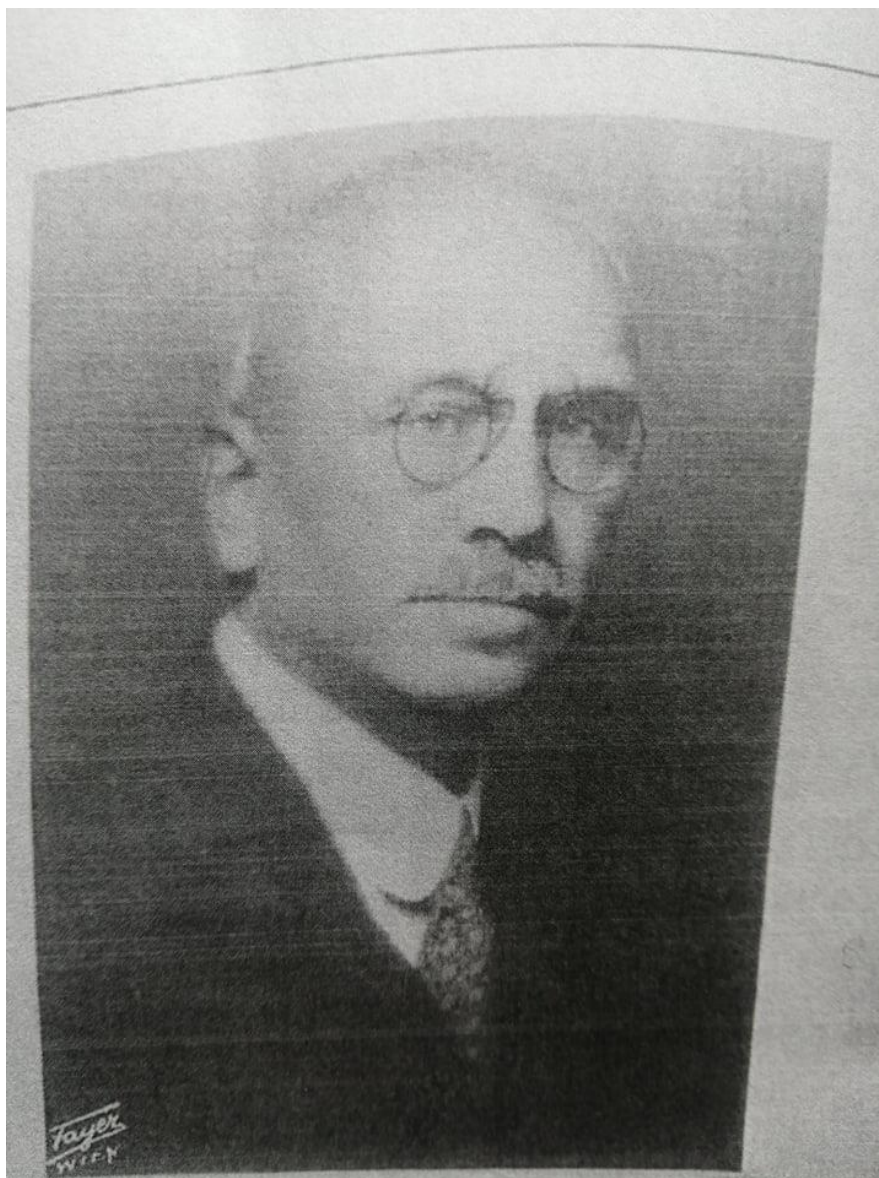
Příloha 8 – Pohled na klášterní zahradu gymnázia (Převzato z: RG 1932/33)

Příloha 10 – Ukázka učebních pomůcek z roku 1880 (Převzato z: RG 1880)

Příloha 11 – Ukázka rukopisu Vincence Maiwalda (SokA Náchod, Fond Vincenc Maiwald Geschichte des öffentl. Stiftgymnasiums in Braunau – Das Braunau Gymnasium als Obergymnasium II. – VI. Theil Von 1880–1918, inv. č. 159)

Příloha 3 - Julius Bauer – absolvent klášterního gymnázia

Příloha 4 - August Ritter von Kral – absolvent klášterního gymnázia

Příloha 5 - Franz Tölg – absolvent klášterního gymnázia

Vincenz Maiwald.

Příloha 6 - Ředitel gymnázia Vincenc Maiwald

Příloha 7 - Pohled na klášterní gymnázium I

Příloha 8 - Pohled na zahradu klášterního gymnázia

Benediktiner-Gymnasium in Braunau.

Příloha 9 - Pohled na klášterní gymnázium 2

C. Stand derselben am Schlusse des Schuljahres.

		Zuwachs 1880	Stand am Schlusse des Schuljahres 1880
Lehrerbibliothek :			
Gesamtnummern	743	31	774
in Bänden	1552	34	1586
in Heften	561	62	623
in Programmen	1976	166	2142
Schülerbibliothek :			
Gesamtnummern	1232	45	1277
in Bänden	2487	107	2594
in Heften	257	50	307
Physikal. Apparate :			
	238	12	250
Chemische {	Apparate	35	35
	Präparate	73	73
Zoologische Sammlung :			
Wirbelthiere	262	2	264
Andere Thiere	382	5	387
Sonstige zoolog. Gegenstände: 6 Skelette, 61 Skeletttheile, 24 Fächer Insekten, 118 Wandtafeln.			
Botanische Sammlung :			
Herbariumblätter	2730	—	2730
Sonstige botanische Gegenstände: 20 instruktiv gehaltene Holzarten, Arnold'sche Pilzsammlungen 66 Stück ausgestorbener Pflanzen, 8 Wandtafeln.			
Mineralogische Sammlung :			
Naturstücke	3676	18	3694
Krystallmodelle	375	—	375
Abbildungen, 36 Wandtafeln.			
Geographie :			
Wandkarten	50	—	50
Atlanten	16	—	16
Globen	6	—	6
Tellurien	3	—	3
Plastische Karten	6	—	6
Geometrie :			
Körper und Modelle	55	—	55

Příloha 10 - Ukázka učebních pomůcek z roku 1880

Das Braunauer Gymnasium als Berggymnasium

II. Teil. Von 1880 - 1889.

Von Direktor v. R. V. Maiwald.

gespart zu drucken

Im Jahresberichte 1911 ist ein Verzeichnis der Schüler enthalten, welche von dem Jahre 1775 am Braunauer Gymnasium studierten, endlich, wo es möglich war, mit Angabe ihrer Lebensstellung. Die Fortsetzung des Verzeichnisses bis 1880 findet sich in den Jahresberichten von 1916, 1918, 1919, 1921 und 1938.

Im Schuljahre 1879-80 waren an der Anstalt 250 Schüler (249 öffentliche mit 1 Privatist). Griechisch wurde als unentgeltlicher Lehrgegenstand eingeführt. Als Nebenlehrer wurde der Bürgereschullehrer Konrad Fescher bestellt. Die mündliche Reifeprüfung war am 26. und 27. Juli unter dem Vorsitz des Landeschulinspektors Heinrich Wolf. Derselben unterzogen sich alle 14 Schüler der 8. Klasse.

Verzeichnis der Absolventen: 1. Johann Kaloupek, geb. 24. Juni 1860 in Böhm. Skalitz, gest. als stud. des Medicin. 2. Emmanuel Hampel, geb. 30. Mai 1859 in Milschütz, war Kaplan in Kokenelke, gest. als Kaplan von Landkron am 5. Febr. 1899, begraben in Skalitz. 3. Adolf Hoffmann, geb. 22. April 1859 in Braunau, Sohn des Schlichters Josef Hoffmann, Mittelsant Nr. 9, wurde Kanzleidirektor in Wien. 4. Anton Knittel, geb. 21. Febr. 1859 in Ebersbach, Maria bei St. Margareth (Frater Josef), dann Jurist, gest. 1882 als Kochschüler. 5. Karl Koberer, geb. 2. April 1861 in Hallein, Salzburg, Sohn des k. k. Kreispräsidenten Franz Koberer in Königgrätz, wurde k. k. Oberst-Leutnant, Ritter des Franz Josef Ordens. 1912 Justizreferent des 16. Korps in Tagusa. 6. Franz Kovár, geb. 20. Jänner 1860 in Braunau, Oberinspektor der Postsparkassa in Wien, ^{gest. 4. Febr. 1904 in Wien} Regierungsrat. 7. Josef Mezer, geb. 4. April 1861 in Neusentorf, Salt- und Limasant in Trautman, ein Schüler Willroths. Er wurde ein Opfer der Röntgenwissenschaft. Da die Schulumittel gegen Verbrennungen durch

Seznam obrazových příloh k praktické části (kap. 4.)

Obrázek 1 - Tvorba databáze.....	44
Obrázek 2 - Tvorba tabulky databáze	44
Obrázek 3 - Tvorba sloupců tabulky	45
Obrázek 4 - Ukázka SQL příkazu INSERT	45
Obrázek 5 - PHP příkaz pro připojení k databázi.....	46
Obrázek 6 - Připojení souboru CSS	47
Obrázek 7 - Ukázka kódu navigace stránky	48
Obrázek 8 - Kód pro vytvoření tlačítka.....	49
Obrázek 9 - Ukázka příkazu IF	49
Obrázek 10 - Ukázka proměnných formuláře	49
Obrázek 11 - Pole určené pro hledání v databázi	50
Obrázek 12 - PHP kód, který hledá data v databázi	51
Obrázek 13 - Tvorba html tabulky	51
Obrázek 14 - PHP tělo tabulky.....	52
Obrázek 15 - Kód pro zobrazení popisku studentů	53
Obrázek 16 - Ukázka kaskádových stylů	54
Obrázek 17 - Ukázka místa původu – Broumov	55
Obrázek 18 - Ukázka povolání – Benediktin	56
Obrázek 19 - Hledání absolventů, kteří maturovali v roce 1902.....	56
Obrázek 20 - Významný absolvent gymnázia.....	57